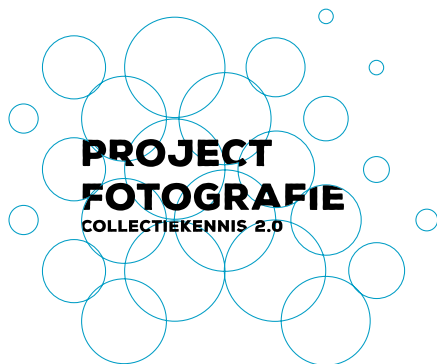

Nederlandse terminologie voor Moderne & Hedendaagse Fotografie

Project Fotografie

COLLECTIEKENNIS 2.0 (2020-2023)

Alle collecties moderne en hedendaagse kunst bevatten fotografie. Voor preventieve conservering van deze fotowerken is specialistische kennis vereist, die in de meeste musea ontbreekt. Het gaat om technische kennis rond fotografische procedés, dragers en afwerkingen, maar ook om het gebruik van de juiste terminologie. Er wordt vaak in algemene termen over fotografie gesproken, het meest basaal in de termen 'kleur' en 'zwart/wit'. Musea weten eigenlijk niet precies wat ze in huis hebben en welke conserveringsmaatregelen ze zouden moeten treffen om de werken goed te beheren en presenteren. Ook de snelle ontwikkelingen in de digitale fotografie en het verlies aan kennis van analoge processen is hier debet aan. Daarom is in oktober 2020 een grootschalig, driejarig samenwerkingsproject gestart: Collectiekennis 2.0 - Fotografie, gericht op de preventieve conservering van de grote, kwetsbare groep moderne fotografische kunstwerken in Nederlandse collecties van moderne en hedendaagse kunst. Op initiatief en onder leiding van Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK) werkten in het project zestien Nederlandse collecties samen met de Universiteit van Amsterdam en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Het project richt zich op toegepast onderzoek naar moderne en hedendaagse fotografische kunstwerken, het opleiden van twee specialisten in dit vakgebied en het delen van de opgedane kennis met geïnteresseerden en belanghebbenden.

Tijdens het project waren drie werkgroepen actief. De werkgroep terminologie leverde een lijst af met bijna vierhonderd (nieuwe) Nederlandse termen die opgenomen zijn in de nationale thesaurus van RCE en de internationale thesaurus voor Art & Architecture (AAT) van het Getty Institute.

Bestaande termen zijn verzameld uit literatuur en bij specialisten uit het veld van zowel binnen als buiten de werkgroep. Keuzes zijn gemaakt over consistente naamgeving wanneer het aankomt op vertalingen: 'kleur' is kort voor 'kleurstof' in de vertaling van 'dye' en merknamen worden geweerd uit de lijst. Over veel termen werden de leden het unaniem eens, sommige termen waren onderhevig aan veel discussie.

De werkgroep, bestaande uit restauratoren, conservatoren en registratoren, heeft een lijst met Nederlandse standaardterminologie opgesteld voor moderne fotografische materialen.

De termenlijst is niet compleet en onderhevig aan toevoegingen en veranderingen. Het streven is de werkgroep in de toekomst te laten blijven samenkomen, wanneer de praktijk leert dat we aanvullingen of wijzigingen nodig zijn.

Meer informatie

fotografieidentificatietool.nl

fotografieidentificatietool.nl/info/project-werkgroep1

[Cultuur Historische Thesaurus \(RCE\)](https://thesaurus.cultureelerfgoed.nl)

thesaurus.cultureelerfgoed.nl

A

acrylaten

acryl

Een kleurloze, transparante, thermoplastische, synthetische hars gemaakt door de polymerisatie van acrylzuur derivaten; wordt gebruikt voor hechtmiddelen, verharders, beschermlagen, vernis en als een bindmiddel in verven.

acrylics

additieve kleurenprocedés

additief kleurenprocedé

Fotografische procédés waarbij een beeld in kleur wordt vastgelegd door drie opnames van het tafereel te maken op een monochrome plaat, waarbij op elke opname één van de drie primaire kleuren (rood, groen en blauw) gefilterd wordt. Het beeld is zichtbaar doordat de afzonderlijke opnames weer in register bij elkaar worden gevoegd, waarbij elke opname wordt getoond in het licht van de eigen opname; zo wordt de rode opname getoond met rood licht.

additive colour processes

advertenties

advertentie

Openbare aankondigingen of betaalde mededelingen, met name in drukvorm.

advertisements

affiches

affiche

Aankondigingen die zijn bedoeld om te worden opgeplakt als advertentie, reclame of als kennisgeving van een activiteit, doeleinde, product of dienst. Wordt ook gebruikt voor in grote hoeveelheden geproduceerde decoratieve afdrukken die zijn bedoeld om te worden opgehangen.

posters

afwerking

afwerken (procédé); afwerkingen

Wordt gebruikt voor procédés waarmee een voorwerp, een behandeling of een werk worden afgerond, zoals het chemisch, elektrolytisch en mechanisch aanbrengen van appretuur.

finishing (process)

afwerkingen

afwerking

Wordt gebruikt voor procédés waarmee een voorwerp, een behandeling of een werk worden afgerond, zoals het chemisch, elektrolytisch en mechanisch aanbrengen van appretuur.

finishings

Agfacolorfilms

Agfacolorfilm

Kleurrasterfilms uitgevonden in 1916 in Duitsland door Agfa. Er zijn twee generaties van dit kleurrasterdiaprocedé op cellulose nitraatfilm: Agfacolor-Film (1932- 1934) en Agfacolor Ultra (1934-1938).

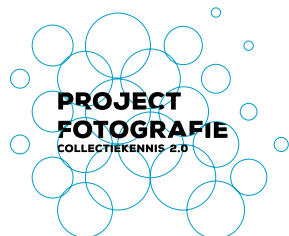
Agfacolor films

Agfacolorplaten

Agfacolorplaat

Kleurrasterplaten uitgevonden in 1916 in Duitsland door Agfa. Er zijn vier generaties van deze kleurrasterdiaprocedés op glas: Agfa Farbenplatte (1916-1923), Neue Agfa Farbenplatte (1923-1932), Agfacolor-Platte (1932-1938) en Agfacolor Ultra (1936-1938).

Agfacolor plates

albumbladen

albumblad

Blad uit een album met ongepubliceerd materiaal van diverse aard.

album sheets

albuminedrukken

albuminedruk

Fotografische afdrukken die albumine (eiwit) als bindmiddel hebben; altijd monochroom.

albumen prints

albuminenegatieven

albuminenegatief

Glazen negatieven met albumine als bindmiddel. Uitgevonden door Abel Niépce de Saint-Victor en korte tijd gebruikt vanaf 1848, maar niet zo populair als het collodiumnegatief of de papieren albuminedruk.

albumen negatives

albums

album

Wordt gebruikt voor ongepubliceerde reeksen bladen, gebonden of los, waarin materiaal van allerlei aard bevestigd is of kan worden.

albums

albums amicorum

album amicorum

Ingebonden verzamelingen met handgeschreven teksten, geschriften en tekeningen van de vrienden en kennissen van de eigenaar. Waarschijnlijk voor het eerst gemaakt in het midden van de 16e eeuw in de Duitstalige gebieden in Europa. De gewoonte werd verspreid door studenten die van de ene universiteit naar de ander reisden. Ook niet-studenten gingen ze gebruiken, met name mannen en vrouwen uit de bourgeoisie.

albums amicorum

aluminium

aluminium

Te gebruiken voor het zuivere metaalelement met het symbool Al en het atoomnummer 13. Het metaal is hard, sterk, en zilverwit van kleur. Wordt ook gebruikt voor dit metaal wanneer het wordt bewerkt en gevormd om, meestal in combinatie met andere stoffen, voorwerpen en materialen te maken.

aluminum

ambrotypieën

ambrotypie

Foto's op een natte collodiumplaat die na ontwikkeling wordt gebleekt en tegen een zwarte achtergrond geplaatst. Zodoende ontstaat de indruk van een positiefbeeld.

ambrotypes

anaglifien

anaglif

Stereofoto's waarbij de twee afbeeldingen contrasterende kleuren hebben en een driedimensionaal effect geven wanneer ze door gekleurde filters worden bekeken.

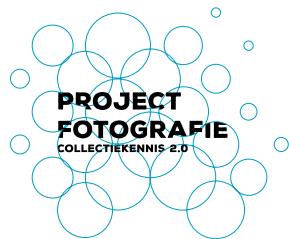
anaglyphs

ansichtkaarten

ansichtkaart

Briefkaarten met aan één kant een afbeelding. In Europa vanaf 1905 gekenmerkt met deelstreep aan de achterzijde (de adreszijde), in de VS vanaf maart 1907, die de boodschap scheidde van het adres.

picture postcards

aquarelpapieren
aquarelpapier

Papier gebruikt als geprepareerde ondergrond voor aquarellen.

water papers

aquarelverven
aquarelverf

Een verf die wordt verkregen door pigmenten te mengen in een waterig oplosmiddel, meestal in Arabische gom; wordt doorgaans aangebracht met een kwast.

watercolour paints

Autochromeplaten
Autochromeplaat

Glasdia's met een positief kleurenbeeld bestaande uit een coating van aardappelzetmeelkorreltjes, geleverd in de complementaire kleuren oranje, violet en groen. Daar overheen is een zwart-wit gelatinezilveremulsie aangebracht. Autochromeplaten waren van 1907 tot 1931 in de handel.

Autochrome plates

automaatfoto's
automaatfoto

Foto's gemaakt in kleine hokjes, waarin automatisch, na automaatbetaling foto's worden genomen en ontwikkeld. Let op: in de jaren 10 van de 20e eeuw opereerden veel (Nederlandse en Duitse) bedrijven onder de noemer 'American Automatic Photo Co./American Automatic Fotografie'. De portretten die hier vandaan kwamen vallen niet in de categorie.

photobooth pictures

autotypieën
autotypie

Fotomechanische hoogdrukken die een raster gebruiken om een afbeelding op te delen in een regelmatig patroon van punten, zodat gradaties van kleuren kunnen worden weergegeven.

relief halftone prints

B

barietpapieren
barietpapier

Fotopapier voorzien van een coating met wit bariumsulfaat, dat tot doel heeft de fotografische emulsie niet in het papier te laten wegzinken. De barietlaag vormt de witte achtergrond voor het fotografische beeld dat hier bovenop, in de emulsie, monochroom of in kleur zal vormen en door de witte laag van extra contrast voorzien wordt. De witte barietlaag maakt het gemakkelijker verschillende oppervlaktestructuren aan het papier mee te geven.

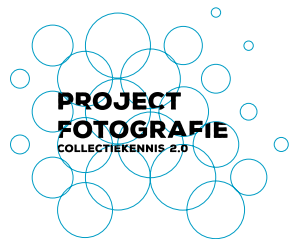
fibre-based papers

barrière rasterdrukken
barrière rasterdruk

Fotografische (of fotomechanische) afdrukken, waarbij een raster als barrière optreedt om afwisselend delen van de voorstelling te tonen en weer te verhullen en daarmee de illusie van beweging te scheppen. Fotografische afdrukken van verschillende fasen van een beweging worden samengesteld in één afdruk. Hier wordt een transparante film met verticale zwarte lijnen overheen geschoven wat de illusie van beweging oproept.

barrier-grid prints

De volgorde kan ook andersom zijn, met gelinieerd papier als onderste laag waaroverheen een transparante film met daarop de foto bewogen wordt. Het is de voorloper van de lenticulaire druk.

De foto's werden ook wel levende foto's genoemd. Voorbeelden zijn de Magic Moving Pictures card door G. Felsenthal & Co of de Ombro-Cinéma toys.

beeldvormende materialen

final image materials

beeldvormend materiaal

Materialen zoals zilver, platina, organische kleurstoffen of pigmenten waaruit het fotografische beeld is samengesteld.

beperkte oplages

limited editions

beperkte oplage

Een vastgesteld aantal afdrucken dat van één negatief is gemaakt in een bepaald formaat en op een bepaalde grootte. Daarna wordt het negatief "met pensioen" gestuurd.

bijgeschilderd

inpainting

bijschilderen

Bij de restauratie van schilderijen of fotografische materialen: het aanbrengen van inkt of verf enkel en alleen op de plaatsen waar de beeldlaag (deels) is verdwenen met als doel de continuïteit van het ontwerp te herstellen. Gebruik 'retoucheren' voor gelijkwaardig werk dat niet door restaurateurs wordt gedaan. Gebruik 'overschilderen' wanneer de aangebrachte verf geheel of gedeeltelijk de originele verflaag bedekt.

bindmiddelen

binders

bindmiddel

Te gebruiken voor een substantie die cohesie bewerkstelligt of bevordert tussen los samengevoegde materialen; wordt ook gebruikt voor de substantie in een foto of een fotofilm die het uiteindelijke beeldmateriaal vasthoudt. Gebruik 'emulsie' voor de combinatie van fotografisch bind- en beeldmateriaal.

bladen (papier)

leafs (paper)

blad (papier)

De onderdelen die ontstaan als gevolg van het vouwen van een vel, van papier of perkament bijvoorbeeld, waarbij elk blad bestaat uit twee bladzijden, één aan elke kant.

blauwdrukken

blueprints

blauwdruk

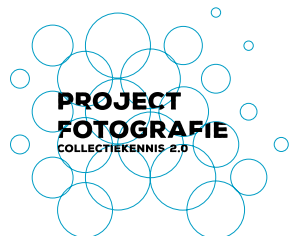
Gebruikt voor reproductieve afdrucken van architectonische en andere technische tekeningen met witte afbeeldingen op een blauwe achtergrond, die zijn geproduceerd door middel van het blauwdrukprocedé. Voor blauw gekleurde foto's die zijn geproduceerd door middel van het blauwdrukprocedé wordt 'cyanotypie' gebruikt.

boeken

books

boek

Verzamelingen van houten of ivoren tabletten, of vellen papier, perkament of soortgelijk materiaal, die blanco, beschreven of bedrukt zijn, en die aan elkaar zijn geregen of gebonden. Gewoonlijk vele gevouwen en gebonden bladen met ononderbroken drukwerk of tekst; wanneer het gedrukt materiaal betreft gaat het vooral om een gebonden band of een band van redelijke formaat.

boekomslagen

boekomslag

Flexibele, kartonnen kافت die om de samengebonden katernen van een boek heen ligt om deze te beschermen. Deze kan bekleed zijn met papier, textiel of leer en bedruk zijn.

book covers

borosilicaatglas

borosilicaatglas

Silicaatglas dat ten minste vijf procent booroxide bevat en wordt gebruikt in hittebestendig glaswerk.

borosilicate glass

briefkaarten

briefkaart

Kaarten waarop een boodschap kan worden geschreven of afgedrukt, die zijn bedoeld om zonder enveloppe te worden verstuurd, meestal voor een lager bedrag dan voor brieven. Gebruik 'ansichtkaart' voor briefkaarten met afbeeldingen op de voorzijde.

postcards

Bromo-Colordrukken

Bromo-Colordruk

De Duitse zakenman Joseph Peter Welker liet in 1924 de naam Jos Pé inschrijven in het handelsregister in Hamburg. Eén jaar later kwam er een Nederlands filiaal in Arnhem, dat zich vanaf het begin toelegde op de toen nog zeer actieve markt van prentbriefkaarten. Hij bracht tussen 1960 en 1970 een hybride drukvorm op de markt; een combinatie van een ontwikkelgelatine-zilverdruk met offset in steunkleuren en een vast rasterpercentage. Ze noemden dat de Bromo-Color en hebben er voor Nederland zelfs octrooi op aangevraagd.

Bromo-Colors

broomoliedrukken

broomoliedruk

Oliedrukken waarbij wordt uitgegaan van een vergroting op bromide-papier, zodat een contactnegatief niet nodig is. Het fotopapier wordt na de normale afwerking gebleekt, waarbij het zilverbeeld verdwijnt en een in verschillende mate gelooide gelatinerelief overblijft. Hiervan worden afdrucken gemaakt.

bromoil prints

broomolieoverdrukken

broomolieoverdruk

Fotografische afdrucken gemaakt door de afbeelding van broomoliedrukken over te dragen naar een andere drager. Broomolie-overdrukken kunnen op elke gewenste papiersoort worden weergegeven, niet alleen op bromidepapier zoals bij een broomoliedruk.

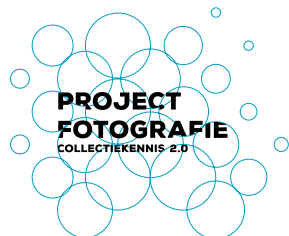
bromoil transfer prints

bruindrukken

bruindruk

Afdrucken van het bruindrukprocedé, dat in 1889 door H. Shawcross ontwikkeld werd voor het kopiëren van plattegronden. Van een positieve master werd een negatief sepia beeld gemaakt. Later werd het procedé toegepast voor picturalistische fotografie en het afdrucken van beelden op stof. De lichtgevoelige oplossing bestaat uit ijzer-ammoniumcitraat, wijnsteenzuur en zilvernitraat. De belichting gebeurt door contact met zonlicht of kunstlicht, en de ontwikkeling gebeurt in stromend water met toevoeging van kaliumdichromaat wanneer dat nodig is om het contrast te verbeteren. Fixatie vindt plaats in een zwakke oplossing van gewoon natriumthiosulfaat.

brownprints

buttons

button

Versieringen of insignes die worden gedragen, bijvoorbeeld op revers, en waarop een bepaalde leus of een bepaald patroon is gedrukt of geperst.

buttons

C

calotypieën (negatief)

calotypie (negatief)

Papiernegatieven gemaakt met het door William Henry Fox Talbot gepatenteerd 'calotypie'-procedé. Te onderscheiden van 'photogenic drawing' waarbij het beeld bij daglicht vanzelf ontstaat. Gebruik 'calotypie (positiefdruk)' voor de afdrukken die gemaakt zijn van deze negatieven.

calotypes (negatives)

calotypieën (positiefdrukken)

calotypie (positiefdruk)

Zoutdrukken die specifiek afgedrukt zijn van één van William Henry Fox Talbot's 'calotypie' negatieven.

calotypes
(positive prints)

camera- en dokatechnieken

camera- en dokatechniek

Object vervaardigd door middel van een fotografische techniek met behulp van een camera en in een donkere kamer.

camera and darkroom
techniques

camera's

camera

Lichtdichte dozen (meestal met een lens die door een lensopening steekt) waarin een beeld van een voorwerp op film of ander licht gevoelig materiaal wordt vastgelegd, of waarin het beeld wordt omgezet in elektrische pulsen voor rechtstreekse overdracht of videoregistratie.

cameras

carbrodrukken

carbrodruk

Kooldrukken waarbij het overdrachtspapier gevoelig wordt gemaakt wanneer het in contact wordt gebracht met een zilverbromide-afdruk. De term wordt in de praktijk doorgaans gebruikt voor carbrodrukken in kleur, maar in principe zijn monochrome carbrodrukken ook mogelijk.

carbro prints

cartes-de-visite

carte-de-visite

Kleine foto's, bevestigd op een kartonnen ondergrond, in het bijzonder de fotografische kaarten die de Parijse fotograaf André-Adolphe-Eugène Disdéri in 1854 patenteerde en soortgelijke kaarten gemaakt door Mathew B. Brady en andere fotografen. De afbeelding was standaard 8,2 bij 5,7 cm. Vaak werd een camera met meerdere lenzen gebruikt om de foto's te maken, zodat op één negatiefplaat van normale grootte meerdere beelden werden vastgelegd. Door de volledige afdruk van de plaat vervolgens in stukken te snijden en op opzetkarton te bevestigen, ontstonden de kaarten die aanvankelijk als visitekaartjes diensdeden. Later werd het gebruikelijk de foto's uit te wisselen op verjaardagen en tijdens vakanties, en deze visitekaartjes van vrienden, familieleden en beroemdheden te verzamelen in albums.

cartes-de-visite

cassettes

cassette

Microfilm, magnetische geluidsband of videoband op twee spoelen. Cassettes kan men in een geschikte taperecorder, camera, computer of videorecorder doen en direct gebruiken. Ze zijn meestal gemaakt van plastic of lichtgewichtmetaal en hebben een platte en rechthoekige vorm.

cassettes

cellulose acetaat

cellulose acetaat

Een sterk, brandbaar en eenvoudig te fabriceren hars van thermoplast, die voorkomt als witte schilfers of poeder. Wordt gebruikt voor verschillende producten, zoals acetaatvezel, lakken, fotografische film en magnetische banden.

cellulose acetate

cellulose diacetaat

cellulose diacetaat

Cellulose veresterd met azijnzuur, gebruikt voor acetaatfilms.

cellulose diacetate

cellulose triacetaat

cellulose triacetaat

Een volledig veresterde cellulose-acetaat met drie acetylgroepen per glucose-eenheid. Gebruikt voor triacetaatfilms, die mechanische sterk waren maar te kostbaar voor grootschalige productie.

cellulose triacetate

cellulosenitraatfilm

nitrocellulose

Een flexibele drager voor fotonegatieven en filmrollen vanaf 1890 tot ongeveer 1950. Kamfer is gebruikt als weekmaker. Nitraat is instabiel en brandgevaarlijk.

cellulose nitrate

chemigrammen

chemigram

Beeldende werken waarbij een afbeelding wordt gemaakt door met chemicaliën te tekenen of te schilderen op fotopapier. Doorgaans worden ontwikkel- en/of fixeervloeistoffen op gelatinezilverpapier, zilverkleurbleekpapier, of chromogeen papier aangebracht - waarnaast ook lokaal of in het geheel met de invloed van licht kan worden gewerkt - om verschillende vormen en kleuren op het fotopapier te genereren. Omdat ze met de hand zijn gemaakt, zijn chemigrammen altijd unieke objecten.

chemigrams

chine collé

chine collé

Een verstevigingstechniek die wordt gebruikt bij het drukken, waarbij een dun vel papier, oorspronkelijk Chinees paper, op een zwaarder, ondersteunend vel wordt geplakt en tegelijkertijd wordt afgedrukt.

chine collé

chloride-ontwikkelgelatinezilverdrukken

chloride-ontwikkelgelatinezilverdruk

Een type ontwikkelgelatinezilverdruk dat bekendheid kreeg onder de naam 'gaslichtpapier' omdat gaslicht enerzijds voldoende licht opleverde voor de contactbelichting, terwijl men anderzijds bij datzelfde gaslicht sluitervrij kon ontwikkelen. De beeldtint was in principe koelzwart. Merkenamen: Gevaert; Ridax; Gevaert Clarex; Leonar-Gaslicht; Satrap Fogas; Kraft & Steudel Sidi; Ilford Clorona; Wellington s.c.p.; Illingworth Gastras; Kodak AZO; Ansco Cyko-gaslicht.

chloride prints

chlorobromide-ontwikkelgelatinezilverdrukken **chlorobromide-ontwikkelgelatinezilverdruk**

Fotografische afdrukken waarbij de gelatine-emulsie een mengsel van zilverchloride en zilverbromide bevat. Afhankelijk van de verhouding tussen die twee zilverzouten kon de gevoeligheid wat lager of wat hoger zijn. Het papier werd in 1883 uitgevonden door Josef Maria Eder en is tot op de dag van vandaag in gebruik gebleven. Het stond bekend als chlorobromide en als portretpapier, dit laatste omdat de warmzwarte of groenzwarte beeldtint die dit papier opleverde bij uitstek geschikt was voor portretten. We komen bij deze papieren nogal vaak chamoiskleurige barietlagen tegen en ook wel ruwe en matte soorten. Merknamen: Gevaert Vittex, Bayer Liesegangs Sint Lucas-Papier, Mimosa Velotype, APeM Clorona, Barnet Verona, Kodak Kodura.

chlorobromide prints

chromofotolithografieën **chromofotolithografie**

Een vorm van fotolithografie met meerdere drukgangen, meestal maar niet altijd met meerdere kleuren.

chromophotolithographs

chromogeendrukken **chromogeendruk**

Fotografisch afdrukken waarin de subtractieve verfstoffen geel, magenta, en cyaan in de emulsie worden gevormd als resultaat van de ontwikkeling van het latente beeld.

chromogenic prints

chromogeendrukken (digitale belichting) **chromogeendruk (digitale belichting)**

Chromogene afdrukken die niet handmatig in een donkere kamer van een negatief is belicht, maar in plaats daarvan door middel van een computergestuurde digitale belichter met laser of LED belicht is en vervolgens op de gewone manier is ontwikkeld en gefixeerd. Merknamen printer: Lambda; Lightjet.

chromogenic prints
(digital exposure)

chromogene dia's **chromogene dia**

Diapositieven waarbij de afbeelding is samengesteld uit meer dan één kleurschakering plus de neutrale kleuren. Gebruik 'zwart-witdia' voor diapositieven die een reeks tonen hebben in één kleurschakering. Merknamen: Ektachrome; Kodachrome; Agfachrome; e.a.

colour slides

chromogene negatieven **chromogeen negatief**

Fotografische negatieven die op eenvoudige basis de kleurschakeringen en de lichtheid van een afbeelding in complementaire relatie tot de waargenomen waarden van de afbeelding vastleggen; bijvoorbeeld lichtblauw wordt vastgelegd als donkergeel. Gebruik 'kleurscheidingsnegatieven' voor afbeeldingen waar iedere kleur is vastgelegd op een apart fysiek negatief.

colour negatives

chrystalotypieën **chrystalotypie**

Varianten van de zoutdruk, uitgevonden door de Amerikaanse fotograaf John A. Whipple in 1850. Uitvinding werd ook geclaimd door Jeremiah Gurney. In het Engels worden de schrijfwijzen chrystalotype en crystalotype door elkaar gebruikt.

chrystalotypes

clichés verres

cliché verre

Fotografisch procedé waarbij licht wordt gebruikt om een tekening op een glasplaat (of een ander doorschijnend oppervlak) af te drukken op fotogevoelig papier. Met de term wordt vaak verwezen naar het procedé, het negatief en de resulterende afdruk. De techniek is in de eerste helft van de 19de eeuw ontwikkeld.

clichés verres

coatings

coating

Het bedekken van een oppervlak met een laag van een bepaalde substantie, vooral een laag die erop wordt uitgesmeerd.

coatings

collages

collage

Beeldende werken die door middel van collagetechniek zijn vervaardigd, d.w.z. het maken van een tweedimensionale compositie door het opbrengen van objecten op een plat vlak. Gebruik 'fotocollage' als foto's de belangrijkste plaats innemen in de compositie.

collages

collo-autotypieën

collo-autotypie

Fotomechanische drukken, gepatenteerd door Wilhelm Cronenberg (Duits patentnr. 98203). Vanaf de lichtdrukplaat werd met behulp van autografische inkt een afdruk op geprepareerd autografisch papier gemaakt. Vervolgens werd deze overgezet op een metalen plaat, die werd geëtst tot er een hoogdrukvorm ontstond.

collo-autotype prints

collodium

collodium

Cellulose nitraat in een mengsel van 60% ether en 40% alcohol, voor het maken van vezels en film.

collodion

collodiumprocedés

collodiumprocedé

Fotografische procedés met collodium als bindmiddel. Een zilverhalide is de lichtgevoelige agens, het procedé kan worden gebruikt om positieven (ambrotypieën, ferrotypieën) of negatieven te maken.

collodion processes

collodiumzilverdia's

collodiumzilverdia

Dia's met collodium als bindmiddel en zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk vervaardigd is.

collodion silver slides
on glass

combinatiegomdrukken

combinatiegomdruk

Combinatiedrukken die weinig voorkomen. Meestal een combinatie van een platinadruk met een gomdruk. De hoge lichten en middenpartijen worden gevormd door de platinadruk (doortekening). Daarop komt vervolgens een enkele gomdruk die zich krachtig doet gelden in de schaduwpartijen.

combination gum
dichromate prints

contactafdrukken

contactafdruk

Fotografische afdrukken vervaardigd door een negatief en een vel fotopapier op elkaar te leggen en het papier aan ongefilterd licht bloot te stellen.

contact prints

contactvellen

contactvel

Een contactvel bestaat uit meerdere contactafdrukken op een vel papier, vaak zijn deze uit praktische overwegingen tegelijkertijd belicht maar dat is niet noodzakelijk. Let op: gebruik voor afzonderlijke contactafdrukken van bijvoorbeeld een grootbeelddnegatief of -dia de objectnaam 'contactafdruk'.

contact sheets

crystoleums

crystoleum

Verschijningsvormen van foto's waarbij een fotografische afdruk (meestal albumine) met de afbeelding naar beneden op een glasplaat wordt gelijmd en de papieren ondergrond weggewreven of anderszins verwijderd wordt. Het achterblijvende beeld wordt met olie of was doorschijnend gemaakt, kan door het toevoegen van verf verscherpt worden (bovendien kan hierdoor de achtergrond worden gewijzigd), zodat het resultaat lijkt op een glasschildering. Het crystoleum was populair van circa 1880 tot het begin van de twintigste eeuw.

crystoleums

cyanotypieën

cyanotypie

Fotografische afdrukken in een blauwtint, vervaardigd met het fotografisch procedé, dat gebruik maakt van ijzerzouten en cyanide. Het resultaat is een afbeelding in Pruisisch blauw. Hieronder vallen geen reproductieve afdrukken van bouw- of andere technische tekeningen; gebruik hiervoor 'blauwdruk'.

cyanotypes

D

daglichtcollodiumzilverdrukken

daglichtcollodiumzilverdruk

Fotografische afdrukken op daglichtpapier met collodium als bindmiddel.

collodion printing-out
paper prints

daglichtgelatinezilverdrukken

daglichtgelatinezilverdruk

Fotografische afdrukken op daglichtpapier met gelatine als bindmiddel, met zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk gevormd wordt. Ze zijn altijd zwart/wit, hoewel ze tot een monochrome kleurschakering getoneerd zouden kunnen worden.

gelatin silver printing-out
prints

daglichtpapierdrukken

daglichtpapierdruk

Fotografische afdrukken op papier gecoat met zilverchloride emulsies, doorgaans gemaakt van gelatine maar soms van collodium. Het werd ontworpen om een fotografische afdruk van een negatief te maken, niet door chemicaliën te gebruiken, maar alleen door licht te laten vallen op lichtgevoelig materiaal. Het was zeer in trek, vooral voor portretfotografie, vanaf de jaren 80 van de 19de eeuw tot de late jaren 20 van de 20ste eeuw toen ontwikkelpapier aan populariteit won. Omdat het papier in contact moest staan met het negatief totdat de afbeelding volledig zichtbaar was, kon pas met een tweede afdruk worden begonnen als de eerst was voltooid. Op daglichtpapier gemaakte foto's kunnen glanzend of mat zijn, en zijn doorgaans warm van toon.

printing-out paper prints

daguerreotypieën **daguerreotypie**

Foto's gemaakt met een eenmalig procedé waarbij een direct positief wordt verkregen op een gepolijste en verzilverde, aanvankelijk door jodiumdampen en later in combinatie met broomdampen lichtgevoelig gemaakte koperplaat. De foto's zijn doorgaans vervaardigd in speciale etuis of cassettes bekleed met fluweel of leer. Het proces is vernoemd naar Louis-Jacques-Mandé Daguerre die het procedé in de jaren 1830, in samenwerking met Nicéphore Niépce, uitvond.

daguerreotypes

deelnegatieven **deelnegatief**

Negatieven die in monochroom de densiteiten van één kleurschakering per negatief vastleggen, gewoonlijk in setjes van drie negatieven. Elk wordt gebruikt voor het maken van een plaat of matrix voor het printen van één kleur, in register met de andere kleuren om een volledig gekleurde fotomechanische afdruk te maken.

colour separation
negatives

dekverven **dekverf**

Lakverf met een zeer hoge weerstand tegen mechanische slijtage, voor gebruik op oppervlakken zoals de vloeren van portalen.

deck paints

diapositieven **diapositief**

Positieve transparanten op film of glas, bedoeld om bekeken te worden door middel van doorlicht met behulp van een diakijker of projector. Sommige diapositieven zijn niet éénmalig, maar kunnen kopieën van andere negatieven of positieven zijn.

slides

diazotypieën **diazotypie**

Afdrukken die zijn geproduceerd door middel van een vermenigvuldigingsproces waarbij beelden worden geproduceerd door het effect van licht op materiaal dat diazoniumgevoelig is gemaakt; meestal gebruikt voor architecturale of andere technische tekeningen.

diazotypes

Dibond® **Dibond®**

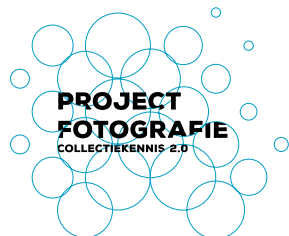
Dibond is een merknaam voor een stijf composietmateriaal. Dibond bestaat uit twee lagen aluminium van 0,3 millimeter dik die thermisch zijn verlijmd met een polyethyleen kern. Daarom is Dibond lichter dan aluminium met dezelfde totale dikte.

Dibond®

digitaal belichte afdrukken **digitaal belichte afdruk**

Algemene term voor fysieke afdrukken van digitale afbeeldingsbestanden die men maakt door kleurstoffen aan te brengen op het te bedrukken materiaal, zonder daarbij een fysieke matrijs te gebruiken. Dit in tegenstelling tot de traditionele manier van drukken, waarbij afdrukken worden gemaakt met matrijzen, drukplaten, drukblokken, negatieven of dia's. Bij digitaal drukken wordt de drukmachine aangestuurd door elektronische signalen.

digitally exposed prints

digitale bestanden

digitaal bestand

Digitale of gedigitaliseerde versie van een tekst- of beeldbestand, waarbij de informatie elektronisch met een binair systeem is omgezet in pixels.

digital files

direct positieven

direct positief

Eénmalige positieve beelden verkregen zonder intermediair negatief.

direct positives

direct-klaar foto's

direct-klaar foto

Fotografische afdrukken vervaardigd met filmpakketten die hun eigen ontwikkelingschemicaliën bevatten en worden belicht in een speciale camera.

instant photographs

directe thermodrukken

directe thermodruk

Afdrukken vervaardigd door een warmtegevoelige laag op het printmateriaal plaatselijk te verhitten om een donkere kleurstof in de laag te vormen. Dit procedé wordt met name voor het afdrukken van bonnen en faxen gebruikt.

direct thermal prints

documentaire foto's

documentaire foto

Foto's die worden genomen (of later worden gebruikt) als documentair bewijs.

documentary
photographs

documenten

document

Te gebruiken voor vastgelegde informatie in fysieke of digitale vorm, onafhankelijk van medium of kenmerken, bedoeld voor communicatie. Meestal geschreven, gedrukte of digitale informatie, maar in brede zin ook vastgelegde visuele of akoestische informatie dan wel driedimensionale objecten (corporele documenten).

documents

doeken

doek

Dichtgeweven stof in verschillende gewichten; wordt meestal gemaakt van vlas, hennep, jute of katoen en vooral gebruikt voor zeilen, dekkleden en stoffering en als ondergrond voor olieverfschilderijen. Het wordt ook gebruikt voor rasterachtig gaas dat van soortgelijke materialen is gemaakt en wordt gebruikt als ondergrond voor borduurwerk.

canvases

doorzichtdrukken

doorzichtdruk

Afbeelding op een transparante drager die bedoeld is om gezien te worden bij doorvallend licht.

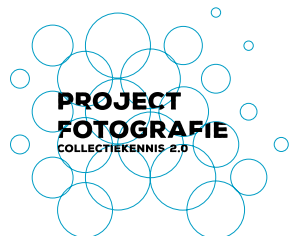
transmission prints

dozen

doos

Verpakkingen, vaak rechthoekig, meestal met een klep of deksel, waarin iets niet-vloeibaars wordt bewaard of gedragen.

boxes

driekleurenautotypieën **driekleurenautotypie**

Autotypieën in drie drukgangen: rood (magenta), geel en blauw (cyaan). Let op: bij combinatiedrukken worden de technieken apart vermeld, bijv. sleutel autotypie met chromolithografie of sleutel lichtdruk met chromolithografie. Dit zijn dus geen (meer)kleurenautotypieën.

three-colour relief
halftone prints

driekleurencarbrodrukken **driekleurencarbrodruk**

Carbrodrukken voor het vervaardigen van kleurenafdrukken. Er worden drie aparte overdrachtspapieren gemaakt die elk overeenkomen met één van de te subtraheren hoofdkleuren (cyaan, magenta en geel). De vellen worden één voor één overgebracht op de ondergrond om de afbeelding te vormen. Toegepast van ca. 1920 tot 1950.

three-colour carbro
prints

drukinken **drukinkt**

In het algemeen inkt die specifiek is gemaakt voor drukken met platen of blokken. Deze inkt bestaat gewoonlijk uit pigment dat gesuspenderd is in olie, in combinatie met hars, oplosmiddel, hechtmiddel en droogmiddel, maar er zijn talloze recepten voor drukinkt, afhankelijk van het doel waarvoor deze wordt gebruikt.

printing inks

dry mounting **droog monteren; droog gemonteerd**

Een op papier gemaakte tekening, prent, foto of ander kunstwerk op karton of een ander achterstuk bevestigen door een thermoplastische stof als bevestigingsmiddel te gebruiken.

dry mounting

dubbeldrukken **dubbeldruk**

Fotografische afdrukken waarin twee of meer negatieven zijn afgedrukt als één afbeelding. Gebruik 'fotomontage' voor combinaties van afbeeldingen zoals foto's met bouwtekeningen. Gebruik 'fotocolage' wanneer foto's of delen van foto's zodanig zijn samengevoegd dat de afzonderlijke delen hun identiteit bewaren.

composite photographs

Dufaycolorfilms **Dufaycolorfilm**

Kleurrasterfilm uitgevonden in 1910 in Frankrijk door Louis D. Dufay.

Dufaycolor plates

dummies **dummy**

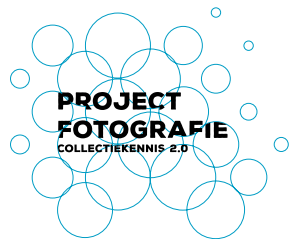
Onafgedrukte, gedeeltelijk afgedrukte of geschetste stalen van geplande publicaties om de indruk te wekken van het voltooide werk.

dummies

Duxochromedrukken **Duxochromedruk**

Kleurafdrukken vervaardigd via drie zwart-wit separatieneгатieven. Bij dit procédé worden met zilverbromide lichtgevoelig gemaakte gelatinefolies in de kleuren geel, magenta en cyaan na belichting door de drie negatieven op een gemeenschappelijke drager overgebracht. Het Duxochrome systeem is een verbetering van de Pinatypie. De materialen waren tussen 1929 tot 1963 op de markt.

Duxochrome prints

dye transferdrukken

dye transferdruk

Fotomechanische kleurendrukken waarbij gelatinereliëfmatrices worden gemaakt door een bichromatische behandeling negatieven of positieven in verschillende fasen te kleuren; vervolgens wordt een kleurendruk gemaakt door verf van de matrices in register over te brengen op een ondergrond. Oorspronkelijk een merknaam van Kodak, in gebruik vanaf 1947.

dye transfer prints

E

edities

editie

Een aantal afdrukken van een negatief, die normaliter genummerd zijn naar gelang van de productie (1/20, 2/20 enz.). De hele oplage hoeft echter niet in dezelfde periode te worden gedrukt. Het moeizame productieproces van een fine-art afdruk betekent vaak dat slechts een paar beelden tegelijk worden afgedrukt. Als vuistregel geldt: hoe minder afdrukken van een bepaald beeld er bestaan, hoe waardevoller de foto is.

editions

eerste drukken

eerste druk

Verzamelingen van veelvouden van eenzelfde werk die samen worden uitgebracht, zoals van een boek, afdruk, foto of gegoten beeldhouwwerk.

first editions

elastomeren

elastomeer

Polymeermateriaal dat na het rekken terugkeert tot ongeveer de oorspronkelijke lengte.

elastomers

elektrofotografische drukken

elektrofotografische druk

Afdrukken die tot stand zijn gekomen door veranderingen in de elektrische eigenschappen van het gevoelige materiaal, onder invloed van licht.

electrophotographic prints

emaille

emaille

Een meestal ondoorzichtig, glasachtig deklaagje hoofdzakelijk bestaande uit kwarts, veldspaat, klei, natriumcarbonaat en borax, dat door inbranding wordt aangebracht op ondergronden van met name metaal, keramiek of glas; het glanst als het hard is geworden.

enamel

emaillefoto's

emaillefoto

Fotografische afdrukken gemaakt door op een ondergrond van plaat-ijzer een fotografisch beeld in te branden met keramische pigmenten.

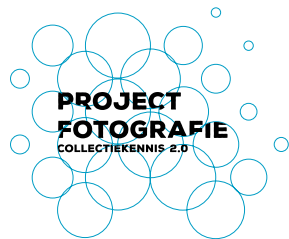
enamel photographs

enveloppen

envelop

Te gebruiken voor rechthoekige, platte houders gemaakt van buigzaam materiaal dat zo is gevouwen dat er overlappende randen ontstaan die op twee of drie punten aan elkaar gehecht worden; meestal af te sluiten met een klep en bedoeld voor kleine voorwerpen of documenten.

envelopes

epoxy **epoxy**

epoxy

Een synthetische harssoort die wordt gebruikt voor de productie van hechtmiddelen die verharden na een chemische reactie, in plaats van door verlies van oplosmiddel en samensmelting.

epoxy coating **epoxy gecoat; Liquid gloss**

Liquid Gloss

Een transparante kunsthars, die onder ander toegepast is als coating voor meubilair en fotografie.

etiketten **etiket**

labels

Stukken papier, leer, stof of kleine tabletten waarop is geschreven en die ergens aan zijn bevestigd ter identificatie of beschrijving. Verwijst in de context van boekbinden specifiek naar papier of ander materiaal, anders dan de kaft van een boek, waarop de naam van de auteur en de titel zijn afgedrukt, die zijn vastgelijmd aan de rug of voorkaft.

F

ferrotypieën **ferrotypie**

ferrotypes; tintypes

Varianten van het natte collodiumprocedé waarbij een direct positief beeld wordt gemaakt op een dun blad gelakt metaal. In het Engels 'ferrotype' of 'tintype' geheten, afgekort van 'tinplate', wat overeenkomt met het Nederlandse plaatstaal.

filegraan **korrelpatroon; korreelpatronen**

grained

Met een dof, glansloos oppervlak. De verminderde glans is veroorzaakt door onregelmatigheden in de oppervlakte (functie van oppervlaktestructuur); patronen die op een natuurlijke manier ontstaan op het oppervlak van materialen als stof, leer, hout of steen door de ordening van hun samenstelling van vezels of deeltjes. Ook: patronen die kunstmatig worden geproduceerd, onder meer door bosseleren, op het oppervlak van materialen als boekbinderslinen om een bepaalde korrel te laten ontstaan. Dit kunnen imitaties van natuurlijke korrels zijn of kunstmatige ontwerpen als een ruitjesmotief. Gebruik 'korrel (structuur)' voor de ordening en stratificatie van samengestelde vezels of deeltjes.

filmcassettes **filmcassette**

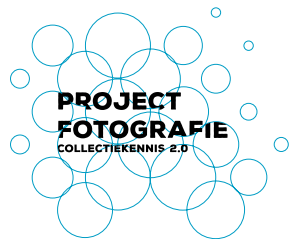
film cassettes

Gesloten en vaak lichtdichte houders met film of microfilm op twee spoelen. Cassettes kan men in een geschikte camera doen en direct gebruiken. Ze zijn meestal gemaakt van plastic of lichtgewichtmetaal en hebben een platte en rechthoekige vorm.

filmnegatieven **filmnegatief**

film negatives

Kunststoffilm behandeld met een lichtgevoelige emulsie van gelatine, die na belichting wordt ontwikkeld.

films

film

Transparante, flexibele kunststof als fotodrager, vaak vervaardigd van cellulose acetaat of polyester, met een lichtgevoelige emulsie voor het vastleggen van fotografische beelden of van bewegend beeld.

films

filmstroken

filmstrook

Stroken van film die variëren in breedte en lengte, en waarop afbeeldingen, tekst of onderschriften staan.

film strips

folies

folie

Een dunne laag of een dun vel van een bepaald materiaal.

films

foto's

foto

Niet bewegende afbeeldingen vervaardigd met van stralingsgevoelige materialen (gevoelig voor licht, elektronenstralen of nucleaire straling), met uitzondering van reproductieve afdrucken van documenten en technische tekeningen. Gebruik daarvoor termen, die bijeengebracht zijn onder 'reprografische kopieën'. Foto's kunnen positief of negatief zijn, ondoorschijnend of transparant (in vaktermen: opzicht of doorzicht).

photographs

fotoalbums

fotoalbum

Albums met foto's erin geplakt, met of zonder informatie erbij.

photograph albums

fotoboeken

fotoboek

Boek met of zonder tekst waarin de essentiële informatie wordt overgedragen middels een verzameling fotografische afbeeldingen. Het boek kan het werk bevatten van één of meer kunstenaars of fotografen, of kan door een redactie zijn samengesteld. De afbeeldingen in een fotoboek zijn vaak bedoeld om in context te worden bekeken, als deel van een groter geheel. Meestal verwijst de term naar mechanisch gereproduceerde en commercieel verspreide werken. Gebruik 'fotoalbums' voor albums waarin fotografische afdrucken, al dan niet voorzien van een toelichting, zijn ingeplakt.

photobooks

fotobuttons

fotobutton

Ovalen of rond gestante foto's worden in een blikken button geperst en voorzien van een dikke celluloid toplaag.

photo buttons

fotocollages

fotocollage

Collages waarin foto's de belangrijkste plaats innemen in de compositie.

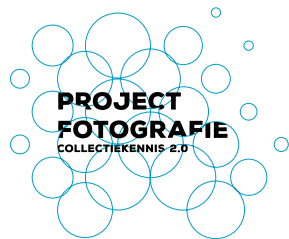
photocollages

fotogalvanografieën

fotogalvanografie

Fotomechanische afdrucken gemaakt van een diepdrukplaat. Deze plaat is tot stand gekomen door electrisch afgezette metaalionen.

photogalvanographs

fotografische films

fotografische film

Transparante, flexibele kunststof als fotodrager, vaak vervaardigd van cellulose acetaat of polyester, met een lichtgevoelige emulsie voor het vastleggen van fotografische beelden of van bewegend beeld.

photographic films

fotografische procedés

fotografisch procédé

Procedés waarbij lichtgevoelige materialen worden gebruikt om een beeld te produceren.

photographic processes

fotogrammen

fotogram

Foto's vervaardigd zonder camera, gewoonlijk door een object direct op lichtgevoelig papier te plaatsen en het bloot te stellen aan licht.

photograms

fotokeramiek

fotokeramiek

Ingebrande foto's op keramische materialen, zoals op porselein (porseleinfotografie), op andere keramische materialen (fotokeramiek) en op plaatijzer (emaillefotografie). Wat er aan fotografisch materiaal wordt ingebrand en bij welke temperatuur dit gebeurt, hangt af van het procédé en niet van de drager. Veelgebruikte procedés zijn het substitutieprocedé, de keramische kooldruk-variant of het stuifprocedé. Echte fotokeramiek dient onderscheiden te worden van niet-ingebrende fotokeramiek (foto's die via een transfermethode op harde materialen zijn aangebracht en op echte fotokeramiek lijken - bijvoorbeeld op opaline), en imitatiefotokeramiek (semi-emaille en fotobuttons).

enamel photography

fotolithografieën

fotolithografie

Afdrukken volgens een planografisch, fotomechanisch procédé dat uitgaat van hetzelfde principe als lithografie, te weten de afstoting van olie en water, maar waarbij de afbeelding met behulp van een fotografisch procédé op de plaat wordt overgebracht.

photolithographs

fotolithografieën (procédé Asser)

fotolithografie (procédé Asser)

Fotolithografische afdrukken waarmee foto's snel en goedkoop in drukinkt konden worden gereproduceerd en op grote schaal worden verspreid. Vanaf 1857 ontwikkeld door de Amsterdamse jurist en amateurfotograaf Eduard Isaac Asser (1809-1894).

photolithographs
(Asser process)

fotolithografieën (procédé Poitevin)

fotolithografie (procédé Poitevin)

Fotolithografische afdrukken naar verbeterd procédé, ontwikkeld 1857 door de Franse chemicus Alphonse Poitevin (1819-1882).

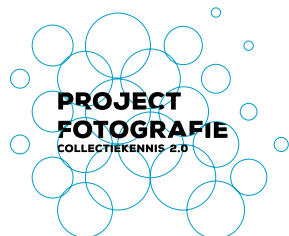
photolithographs
(Poitevin process)

fotomappen

fotomap

Gevouwen bladen van licht karton waarmee foto's worden beschermd of vastgehouden, zoals in een dossier.

photo folders

fotomechanische diepdrukken

fotomechanische diepdruk

Fotomechanische drukken gemaakt door middel van diepdruk. Een afdruk komt tot stand met drukinkt die in de uitsparingen van de plaat of blok is achtergebleven.

intaglio photomechanical prints

fotomechanische drukken

fotomechanische druk

Afbeeldingen gemaakt via verschillende werkwijzen, waaronder een fotografisch procedé (dat wil zeggen, het gebruik van lichtgevoeligheid) om een afbeelding over te drukken, en een ander procedé voor de afdruk, die op zichzelf nooit lichtgevoelig is geweest.

photomechanical prints

fotomechanische hoogdrukken

fotomechanische hoogdruk

Fotomechanische afdrukken gemaakt door middel van diepdruk.

relief photomechanical prints

fotomechanische procedés

fotomechanisch procedé

Procedés waarbij via een fotografisch procedé (dat wil zeggen, waarbij gebruik wordt gemaakt van lichtgevoeligheid) een afbeelding wordt overgebracht op een drukvorm die vervolgens wordt ingeïnt en middels een drukpers in oplage op papier gedrukt kan worden.

photomechanical processes

fotomechanische vlakdrukken

fotomechanische vlakdruk

Fotomechanische afdrukken gemaakt door middel van vlakdruk.

planographic photomechanical prints

fotomontages

fotomontage

Combinaties van fotografische beelden, of fotografische met andere afbeeldingen (zoals bouwtekeningen), die meestal worden gerangschikt tot een op zekere hoogte samenhangend beeld. Gebruik de term 'collage' wanneer stukken foto of andere relatief platte materialen zijn vastgeplakt in minder samenhangende afbeeldingen.

photomontages

fotoreproducties

fotoreproductie

Wordt gebruikt voor fotografische kopieën van kunstafbeeldingen, kunstobjecten of andere gewaardeerde afbeeldingen of objecten, die zijn gemaakt zonder de bedoeling te misleiden; heeft betrekking op kunstafbeeldingen, ook fotografische reproducties; duidt op een meer precieze en getrouwe imitatie dan de term 'kopie'. Gebruik de term 'vervalsing' als er sprake is van misleiding.

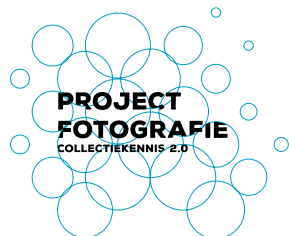
photographic reproductions

fotoreproducties

fotoreproductie

Wordt gebruikt voor fotografische kopieën van kunstafbeeldingen, kunstobjecten of andere gewaardeerde afbeeldingen of objecten, die zijn gemaakt zonder de bedoeling te misleiden; heeft betrekking op kunstafbeeldingen, ook fotografische reproducties; duidt op een meer precieze en getrouwe imitatie dan de term 'kopie'. Gebruik de term 'vervalsing' als er sprake is van misleiding.

photographic reproductions

fotosequenties

fotosequentie

Een reeks opeenvolgende foto's, waarin één handeling of beweging van het begin tot het einde wordt weergegeven. De term 'sequentie' komt van het Latijnse woord 'sequentia' (gevolg) en is afkomstig uit de filmwereld, waar het woord gebruikt wordt voor een reeks filmbeelden met één handeling. De fotograaf Eadweard Muybridge maakte honderden fotosequenties om de bewegingen van mens en dier te analyseren en te illustreren.

photo sequences

fotothermografische transferdrukken (Fuji Pictography)

fotothermografische transferdruk (Fuji Pictography)

Afdrukken met een continu kleurenspectrum, gemaakt door de thermische ontwikkeling van lichtgevoelige materialen om een afbeelding op een afdrummedium over te brengen. Merknamen: Fuji Pictography.

photothermographic transfer prints
(Fuji Pictography)

fototypografieën

fototypografie

Het opmaken van een tekst met fotografische middelen. Synoniem met lichtzetten of fotozetten.

phototypesettings

fotoxylografieën

fotoxylografie

De fotografie doet bij deze techniek slechts dienst als hulpmiddel bij het verder manueel graveren van het houtblok. De graveur wordt bij het graveren geleid door een op het houtblok overgebracht fotografisch beeld.

photoxylographs

fotozinkografieën

fotozinkografie

Fotolithografische afdrukken naar een procédé van Colonel Sir Henry James uit Southampton, Engeland. Een fotolithografie wordt overgebracht op een zinkplaat, waarna er afgedrukt wordt.

photozincographs

Fressondrukken

Fressondruk

Fotografische afdrukken op quadrichrome kooldrukpapier met een korte toonschaal en een grote houdbaarheid. De afdrukken hebben een zichtbare kleurkorrel. Gebruikt vanaf 1951.

Fresson prints

G

gealbuminiseerde zoutdrukken

gealbuminiseerde zoutdruk

Zoutdrukken die na het verwerken in de donkere kamer van een dunne laag albumine werden voorzien, om de glans te verhogen.

albumenised salted paper prints

gecoat

coaten

Het bedekken van een oppervlak met een laag van een bepaalde substantie, vooral een laag die erop wordt uitgesmeerd.

coatings

geëtste daguerreotypiedrukken

geëtste daguerreotypiedruk

Fotomechanische afdrukken uit het midden van de 19de eeuw, gemaakt met behulp van een geëtsd daguerreotypie-procéde.

etched daguerreotype prints

geëtste daguerreotypieën

geëtste daguerreotypie

Daguerreotypieën die geëtst worden, zodat ze een drukplaat worden. De afdruk is een geëtste daguerreotypiedruk.

etched daguerreotypes

geglansd

Methode voor het ontwikkelen van foto's, waarbij een afdruk met een gelatine-emulsielaag wordt gedroogd, terwijl deze in contact staat met een gepolijst oppervlak, zodat de gelatine een zeer glanzend oppervlak behoudt.

ferrotyping

geheel geplakt op secundaire drager

Een object geheel op een secundaire ondergrond bevestigen middels plakken.

overall mounted to
secondary substrate

gelamineerd

Het samenvoegen van boven elkaar liggende lagen van een of meer materialen; meestal het vastplakken van dunne vellen kunststof op de voorzijde van een druk of foto.

laminating

gelatine

gelatine

Een in water oplosbare, smakeloze, kleverige vorm van behandeld collageen dat is verkregen uit botten, hoeven of huiden en wordt gebruikt als dispersiemiddel, stijfjel, kleefstof of deklaag voor fotografische films en als stabilisator voor levensmiddelen en farmaceutische preparaten. Heeft een hoog moleculair gewicht na verwerking, in tegenstelling tot het intensiever bewerkte collageen waarvan dierlijke lijm wordt gemaakt.

gelatin

gelatinezilverdia's

gelatinezilverdia

Dia's met gelatine als bindmiddel en zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk vervaardigd is.

gelatin silver
developing-out slides

gelatinezilverglasdia's

gelatinezilverglasdia

Positief beeld op dragers van glas, met gelatine als bindmiddel en zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk vervaardigd is.

gelatin silver
developing-out glass
plates

gelatinezilverglasnegatieven

gelatinezilverglasnegatief

Negatieven op een drager van glas, met gelatine als bindmiddel en zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk vervaardigd is.

gelatin silver
developing-out dry plate
negatives

gelatinezilvernagatieven

gelatinezilvernagatief

Negatieven op een drager van film, met gelatine als bindmiddel en zilver als het materiaal waaruit het beeld uiteindelijk vervaardigd is.

gelatin silver
developing-out negatives

gemengde technieken

gemengde technieken

Te gebruiken voor elke combinatie van diverse materialen met de verwante technieken voor het maken van één enkel kunstwerk. Wordt in de drukkunst gebruikt wanneer meer dan één techniek wordt gebruikt voor één druk, zoals etsen en graveerwerk. Gebruik 'gemengde techniek' voor de verftechniek van het aanbrengen van olieverfvernis op tempera of temperavarnis op olieverf. Gebruik

mixed media

‘multimedia werken’ voor 20e eeuwse werken die heel verschillende kunstvormen gebruiken, zoals beeldhouwkunst en muziek. Gebruik ‘intermedia’ voor het begrip dat bepaalde 20ste eeuwse werken bekende kunstvormen combineren om een nieuw type in te luiden.

geretoucheerd **retoucheren**

retouching

Het opnieuw bewerken van kleine delen van een foto of fotonegatief meestal om beschadigingen te herstellen of om ongewenste kenmerken te camoufleren. Gebruik ‘bijschilderen’ of ‘overschilderen’ voor soortgelijke bewerkingen van foto’s uitgevoerd door restauratoren.

geretoucheerd met airbrush

airbrushing

geretoucheerd met de airbrush; retouche met airbrush

Een schildermethode waarbij gebruikt wordt gemaakt van een kleine, makkelijk hanteerbare, mechanische verfspoeier. Gebruik ‘retoucheren met luchtpenseel’ voor het bijwerken van foto’s.

getoond

toning

Fotografische ontwikkeltechniek waarbij een deel of het gehele zilver van een zwart-wit beeld wordt omgezet met behulp van anorganische zouten of bijtende kleurstoffen, waardoor meestal de gehele toon van het beeld verandert.

getoond met goud

gold toned

Proces waarbij de kleur van een monochroom beeld veranderd wordt door het beeldzilver deels te vervangen door goud.

getoond met kleurstof

dye toning

Het toepassen van verfstoffen op bepaalde gebieden van een zwart-witte fotografische afdruk.

getoond met metaal

metallic toning

Proces waarbij de kleur van een monochroom beeld veranderd wordt door het beeldzilver deels te vervangen door metalen zoals goud, zwavel, ijzer of selenium.

getoond met selenium

selenium toned

Proces waarbij de kleur van een monochroom beeld veranderd wordt door het beeldzilver deels te vervangen door selenium.

glanzend

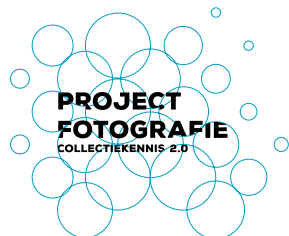
glossy

Een spiegelende oppervlaktekwaliteit, die een minder spiegelachtige reflectie geeft dan een oppervlak met hoogglansafwerking.

glas **glas**

glass

Een amorfe, anorganische substantie die wordt gemaakt door silica (siliciumdioxide) te fuseren met een basisoxide, meestal transparant maar vaak ook doorschijnend of ondoorschijnend. Kenmerkende eigenschappen zijn de hardheid en stijfheid bij normale temperaturen, de plastische eigenschappen bij verhoogde temperaturen en de weersbestendigheid en bestendigheid tegen de meeste chemische stoffen, behalve waterstoffluoride. Het wordt gebruikt voor zowel gebruiksdoeleinden als decoratieve doeleinden, en kan worden gemaakt in diverse vormen, gekleurd en gedecoreerd. Glas is ontstaan als glazuur in Mesopotamië in ongeveer 3500 v. Chr. De eerste voorwerpen die geheel van glas zijn vervaardigd, dateren van ongeveer 2500 v. Chr.

glasdia's
glasdia

Diapositieven gemaakt of aangebracht op glas voor projectie of in een kijker, meestal maar niet persé fotografisch.

glass slides

glasnegatieven
glasnegatief

Glazen plaat behandeld met een lichtgevoelige emulsie, meestal van collodium of gelatine, die na belichting wordt ontwikkeld.

glass plate negatives

glasplaten
glasplaat

Een vlakke, rechthoekige plaat van doorzichtig of ondoorzichtig glas, bijv. gebruikt als fotografische drager.

glass plates

gomdrukken
gomdruk

Fotografische afdrukken gemaakt door tekenpapier te bestrijken met een lichtgevoelig mengsel bestaande uit Arabische gom, een pigment en kaliumdichromaat. Na droging wordt het negatief in contact bij daglicht belicht. De onbelichte delen worden met water weggespoeld, terwijl het beeld gevormd wordt door de resterende gelooide gom met het pigment. Een meervoudige gomodruk is opgebouwd uit twee of meer gepigmenteerde gomlagen over elkaar.

gum dichromate prints

gouacheverven
gouacheverf

Een verf die wordt verkregen door pigmenten te mengen in een waterig oplosmiddel, meestal in Arabische gom; wordt doorgaans aangebracht met een kwast.

gouache paints

grafportretten
grafportret

Portret van een persoon, dat op het graf wordt geplaatst na diens overlijden. Gebruik 'post-mortemportret' wanneer het portret ook na het overlijden van de geportretteerde is vervaardigd.

headstone portraits

grijsbord
grijsbord

Dik, onbuigzaam papier, gewoonlijk in de vorm van zware vellen bestaand uit verschillende lagen papier.

pasteboards

H
handgekleurd

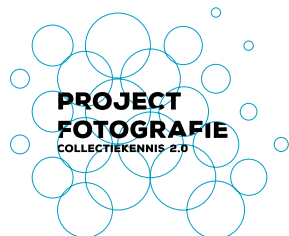
Het veranderen van de kleur van een voorwerp of het geven van kleur door het aanbrengen van kleurstof, zoals verf.

hand-colouring

handgeschepte papieren
handgeschept papier

Papiersoort, met de hand vervaardigd. Meestal wordt handgeschept papier voorzien van een watermerk. Karakteristiek zijn de ruwe kanten die bij de vorming van het blad ontstaan, meestal worden behouden als teken van de kwaliteit.

handmade papers

hardboard
hardboard

Elke harde, compacte, stijve plank, vaak gemaakt van houtvezels die onder hitte en druk in een warme pers zijn verstevigd.

hardboard

hectografieën
hectografie

Reprografische kopieën waarbij een met aniline-inkt getypt, geschreven of getekend origineel wordt met de beeldzijde naar beneden op een glycerine-gelatinelaag gelegd, enigszins aangedrukt en na verloop van tijd weer verwijderd. Het afdrukken gebeurt door voorzichtig een vel papier in te leggen, met de roller enigszins aan te drukken en te verwijderen. Men kan zo tot 100 afdrukken maken. Door verschillende gekleurde aniline-inkten te gebruiken is een meerkleurendruk in een drukgang mogelijk. Een verbeterde vorm hiervan wordt 'ditto' genoemd.

hectographs

heliochromiën
heliochromie

Daguerreotypieën waarbij gebruik wordt gemaakt van zilverchloride om natuurlijke kleuren te produceren. De afbeelding kan niet worden gefixeerd en is dus vergankelijk.

heliochromes

heliogravures
heliogravure

Fotomechanische afdrukken gemaakt volgens een diepdrukprocedé waarbij de plaat wordt gepoederd met natuurhars om een onregelmatig korrelpatroon te creëren waarin meer inkt kan worden vastgehouden.

photogravures

heliotypieën
heliotypie

Een aangepaste versie van lichtdruk waarin de met aluin geharde gelatinelaag wordt overgebracht van glas op de metaalplaat; zo kunnen veel meer afdrukken worden gemaakt dan bij de gewone lichtdruk.

heliotypes

hoogglanzend
hoogglans

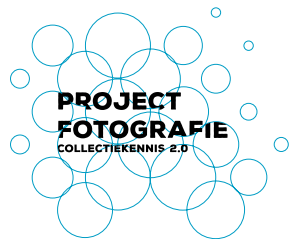
Een stralende, zeer spiegelende oppervlaktekwaliteit, die een meer spiegelachtige reflectie geeft dan een oppervlak met glanzende, zijdeglans of matte afwerking. De hoogglanzende oppervlakte toont nauwelijks onregelmatigheden (functie van de oppervlaktestructuur).

high gloss

I
ijzer
ijzer

Te gebruiken voor het zuivere metaalelement met het symbool Fe en het atoomnummer 26; een glimmend, zilverachtig zacht metaal dat roest wanneer het aan vochtige lucht wordt blootgesteld. Gebruik 'metaal' als het wordt verwerkt en gevormd, meestal in combinatie met andere stoffen, om diverse objecten en materialen te maken.

iron

ijzerprocedés

ijzerprocedé

Fotografische procedés gebaseerd op de lichtgevoeligheid van bepaalde ijzerzouten. Meestal is fel licht een vereiste, waardoor een contactafdruk ontstaat. De term wordt niet gebruikt wanneer ijzersulfaat wordt gebruikt voor het ontwikkelen van een zilverafbeelding.

iron processes

imbibitiedrukken

imbibitiedruk

Drie niet gepigmenteerde, gedichromatiseerde gelatinelagen worden belicht op basis van drie kleurseparatienegatieven. De drie kleuren drukinkt worden, overeenkomstig de looiing, door de gelatine opgezogen. De geïnkte gelatinevellen worden op één papier afgedrukt en er ontstaat een volledig kleurenbeeld.

imbibition prints

imitatiefotokeramiek

imitatiefotokeramiek

Op fotokeramiek lijkende foto's die voorzien zijn van een bolle, glanzende celluloid-toplaag op karton (semi-emaille) of op bol blik (fotobuttons).

imitation enamel
photography

ingelijst

Kunstwerken, spiegels of documenten voorzien van een rand of een houder om ze te ondersteunen, te omgeven, te omvatten of er de aandacht op te vestigen. Het voorwerp zelf wordt door dit kader niet aan het zicht onttrokken.

framing

inkjetdrukken

inkjetdruk

Afdrukken van inkjetprinters die gebruik maken van een computer-gestuurd afdruckprocedé, waarbij er geen contact wordt gemaakt met het papier, maar waarbij kleine inktdruppels via inktkanalen op het papier worden geprojecteerd.

inkjet prints

inkjetinkten

inkjetinkt

Inkt dat in inkjetprinters wordt gebruikt om inkjetdrukken te maken.

inkjet inks

inkjetkleurstofsublimatiedrukken

inkjet kleurstofsublimatiedruk

Afdrukken gebaseerd op een overdracht waarbij eerst een inkjetprint gemaakt wordt en vervolgens de kleurstof van de inkjetprint door sublimatie overgebracht wordt op een drager.

inkjet dye sublimation
prints

inkten

inkt

Een vloeibare stof die wordt gebruikt voor tekeningen of overtrektekeningen. Een ondoorzichtig, doorgaans zwart pigment wordt vermengd met een oplosmiddel, zoals water, om een vloeistof te verkrijgen die met een pen of inkt kan worden aangebracht.

inks

insteekalbums

insteekalbum

Fotoalbum waarbij de losse foto's via hoezen of openingen in het papier kunnen worden toegevoegd of worden uitgenomen. Met name populair bij amateurs en particulieren.

pocket photo albums

interne kleurdifusie transferdrukken

interne kleurdifusie transferdruk

Fotografische afdrukken (type “integral pack”) waarbij kleurstof verschuift van het negatief naar een afgesloten filmlaag en het residumateriaal dat wordt gebruikt bij het intern ontwikkelen zonder aantasting en onzichtbaar wordt overgebracht wanneer het proces is doorlopen. Dit is de officiële benaming voor het Polaroid SX-70 (TM) procedé. Merknamen: Polaroid SX-70, Fuji Instax, Kodak Instant.

internal dye diffusion
transfer prints

interne kleurdifusie transferdrukken (emulsietransfer)

interne kleurdifusie transferdruk (emulsietransfer)

Interne kleurdifusie transferdrukken (type “integral pack”) waarbij de hele emulsie achteraf door middel van een handmatige ingreep op een andere drager (papier, kunststof, glas) overgedragen wordt. Merknamen: Polaroid SX-70.

internal dye diffusion
transfer prints
(emulsion lift)

interne zilverdifusie transferdrukken

interne zilverdifusie transferdruk

Fotografische afdrukken (type “integral pack”) vervaardigd met filmpakketten die hun eigen ontwikkelingschemicaliën bevatten en worden belicht in een speciale camera. Direct na de belichting wordt tussen negatief en beeldrager een ontwikkelaar verspreid, waardoor zilverionen gedeeltelijk van het negatief naar de beeldrager diffunderen en daar een volledig beeld vormen.

internal silver diffusion
transfer prints

ivorytypieën

ivorytypie

Verzamelnaam voor een aantal procedés waarbij met fotografische afdrukken miniatures op ivoor nagebootst wordt. Het één verwijst naar een door John E. Mayal in 1855 in Engeland gepatenteerd proces, waarbij fotografische beelden, gemaakt met het albumine- of collodium-procedé, werden geproduceerd op of overgebracht op het oppervlak van (kunstmatig) ivoor. Een Amerikaans ivorytypie-procedé werd 1859 voor het eerst geïntroduceerd en tentoongesteld door F.A. Wenderoth op de beurs van het Franklin Institute in Philadelphia. Dit werd ook wel een toovytypie genoemd, en is een goudgetoonde, handgekleurde zoutdruk die met was aan de achterzijde van een glazen plaat bevestigd werd. Hierachter werd een tweede handgekleurd vel papier geplaatst.

ivorytypes

J

Jos-Pédrukken

Jos-Pédruk

Kleurenafdrukken volgens een fotomechanisch imbibitieprocedé. De Duitse fabrikant Jos-Pé leverde tussen 1925 en 1940 een compleet systeem met driekleurencamera's, afdrukfolies, papier en chemicaliën. Afdrukken zijn bijna altijd portretten en verder te herkennen aan het dunne, gladde, halfglanzende papier. Jos-Pédrukken zijn ook vaak onscherp door de one-shot driekleurencamera.

Jos-Pé prints

K

kabinetfoto's kabinetfoto

cabinet photographs

Fotografische kaarten, meestal portretten, die F. R. Window in 1867 introduceerde als groter alternatief voor de cartes-de-visite. Het grotere formaat van opzetkarton en foto, ongeveer 11 bij 16,5 cm, was geschikter om uit te stallen en maakte groepsportretten mogelijk. Bovendien kon de afbeelding worden geretoucheerd. Het bleef een populair formaat tot de Eerste Wereldoorlog.

kalenders kalender

calendars

Register met dagen of ander hulpmiddel voor de telling van dagen, maanden en jaren. Kan ook belangrijke astronomische data, kerkelijke en andere feestdagen of andere gebeurtenissen verbonden aan specifieke dagen bijhouden.

kallitypieën kallitypie

kallitypes

Fotografische afdrukken gebaseerd op de lichtgevoeligheid van ijzerzouten die naast zilverzouten in de emulsie voorkomen. Het beeldvormende zilver ontstaat onder invloed van de belichte ijzerzouten. Na het ontwikkelen ontstaat een metalliek zilveren afbeelding. Met verschillende ontwikkelaars kan men ook zwarte, bruine, paarse of kastanjebruine tonen aanbrengen.

karton karton

cardboard

Type dun, stijf bordpapier, gemaakt van chemische pulp of lomp van goede kwaliteit. Gewoonlijk gebruikt voor kaarten, borden, afdruk materiaal en dozen van hoge kwaliteit. Gebruik voor goedkoop bruin golfkarton waarnaar soms wordt verwezen als 'karton' de term 'golfkarton'.

keramiek keramiek

ceramic

Verwijst naar verschillende harde, broze, hitte- en corrosiebestendige materialen die worden vervaardigd door een niet-metalen mineraal, zoals klei, te vormen en vervolgens op een hoge temperatuur te bakken.

kleinbeeldfilms kleinbeeldfilm

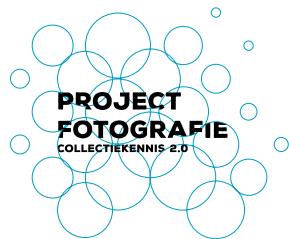
35mm films

Oorspronkelijk alle formaten van fotografische film kleiner dan 6 x 6 cm. Tegenwoordig wordt hiermee het 35 mm speelfilmformaat (dubbelzijdig geperforeerde film met een breedte van 35 mm) bedoeld.

kleurdiffusie transferdrukken kleurdiffusie transferdruk

dye diffusion transfer
prints

Fotografische afdrukken (type "peel-apart") vervaardigd met filmpakketten die hun eigen ontwikkelingschemicaliën bevatten en worden belicht in een speciale camera. Direct na de belichting wordt tussen negatief en beelddrager een ontwikkelaar verspreid, waardoor kleurstoffen gedeeltelijk van het negatief naar de beelddrager diffunderen en daar een volledig beeld vormen. Hierna worden negatief en beelddrager uit elkaar getrokken. Merknamen: Polaroid; Polacolor.

kleurdiffusie transferdrukken (kleurstoftransfer)

kleurdiffusie transferdruk (kleurstoftransfer)

Kleurdiffusie transferdruk (type “peel apart”) waarbij het negatief en de latere beeldager direct na de belichting uit elkaar worden getrokken, en het negatief gelijk op een apart blad papier wordt gewalst zodat de kleurstoffen zich op deze nieuwe drager kunnen verspreiden. Hierna wordt het negatief eraf getrokken en is het uiteindelijke werk het vel papier met een beeld dat in de bovenste laag vezels zit. Merknamen: Polaroid; Polacolor.

dye diffusion transfer
prints (image transfer)

kleurenautotypieën

kleurenautotypie

Fotomechanische kleurendrukken gemaakt middels een fotografische methode om een gerasterd negatief te vervaardigen voor het drukken van halftonen en afbeeldingen in kleur.

colour relief halftone
prints

kleurendia's

kleurendia

Diapositieven waarbij de afbeelding is samengesteld uit meer dan één kleurschakering plus de neutrale kleuren. Gebruik ‘zwart-witdia’ voor diapositieven die een reeks tonen hebben in één kleurschakering.

colour slides

kleurengomdrukken

kleurengomdruk

Meervoudige gomdrukken waarbij twee of meer gepigmenteerde gomlagen over elkaar aangebracht tot een kleurbeeld leiden.

colour gum dichromate
prints

kleurenkooldrukken

kleurenkooldruk

Kooldrukken die worden gemaakt doordat er drie of vier monochromatische kooldrukken passend op elkaar worden gelegd. Elk van deze afdrucken is gemaakt in een subtractieve primaire kleur, belicht van een kleurgescheiden negatief.

colour carbon prints

kleurenlaserdrukken

kleurenlaserdruk

Digitale afdruk, waarbij afbeeldingen met een lichtstraal op een foto-geleidende trommel worden geprojecteerd en vervolgens elektrostatisch worden overgezet op papier.

electrophotographic col-
our laser prints

kleurennegatieven

kleurennegatief

Fotografische negatieven die op enkelvoudige basis de kleurschakeringen en de lichtheid van een afbeelding in complementaire relatie tot de waargenomen waarden van de afbeelding vastleggen; bijvoorbeeld lichtblauw wordt vastgelegd als donkergeel. Gebruik ‘kleurscheidingsnegatieven’ voor afbeeldingen waar de kleur is vastgelegd op een apart fysiek negatief.

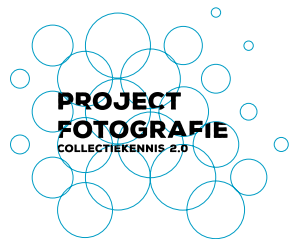
colour negatives

kleurrasterfilms

kleurrasterfilm

Fotografische films waarop afbeeldingen met additieve kleuren wordt gemaakt via een raster van minuscule rode, groene en blauwe filters om de onderlinge intensiteit van elke tint op te nemen op een panchromatische ontwikkelgelatine-zilveremulsie. Deze wordt verwerkt tot een diapositief op film. Als ze door een soortgelijke filter worden bekeken is van elke filter de tint zichtbaar waarvan de intensiteit is gemoduleerd door het zilverbeeld.

additive colour screen
films

kleurrasterplaten **kleurrasterplaat**

Glasplaten waarop afbeeldingen met additieve kleuren worden gemaakt via een raster van minuscule rode, groene en blauwe filters om de onderlinge intensiteit van elke tint over te brengen op een panchromatische ontwikkelgelatine-zilveremulsie. Deze wordt verwerkt tot een diapositief op glas. Als ze door dezelfde filter worden bekeken is van elk filter de tint zichtbaar waarvan de intensiteit is gemoduleerd door het zilverbeeld.

additive colour screen plates

kleurstofbeitsdrukken **kleurstofbeitsdruk**

Fotomechanische drukken waarbij een kleurstof gehecht wordt aan een andere substantie door middel van een beits. Hierdoor kan een fotografisch beeld op een papier- of textieldrager vervaardigd worden.

dye mordanting prints

kleurstoffen **kleurstof**

Een gekleurde stof die zich in een vloeistof verspreidt of erin oplost en die kleur afstaat door te worden geabsorbeerd, of door als pigment te dienen.

dyes

kleurstofsublimatiedrukken **kleurstofsublimatiedruk**

Afdrukken geproduceerd door een reeks digitaal aangestuurde verwarmingselementen proportioneel en plaatselijk te verhitten waarbij de gewenste hoeveelheid kleurstof in een kleurenfolie omgezet wordt tot gasvormige toestand. In deze vorm slaat de kleurstof bij afkoeling als vaste materie neer op een drager. Het resultaat is een bijna fotografische weergave.

dye diffusion thermal transfer prints

kooldrukken **kooldruk**

Fotografische afdrukken gemaakt door het kooldrukprocedé, waarbij pigment en gelatine worden gebruikt om afbeeldingen over te dragen naar een papieren drager. Kooldrukken vertonen een zeer licht reliëf en vertonen zelden tekenen van veroudering of beeldverslechtering. In het laatste kwart van de 19de eeuw werden ze veel gebruikt voor boekillustraties en de commerciële reproductie van conventioneel gemaakte foto's en prints. Ook veel toegepast voor kunstreproducties.

carbon prints

koper **koper**

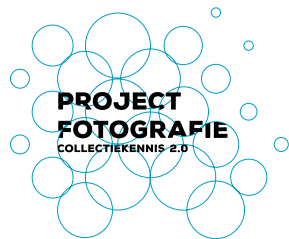
Te gebruiken voor het zuivere metaalelement met het symbool Cu en het atoomnummer 29; het is roodachtig van kleur en is zeer smeedbaar en kneedbaar. Ook te gebruiken voor het metaal wanneer het wordt bewerkt en gevormd om, meestal in combinatie met andere stoffen, verschillende voorwerpen en materialen te maken.

copper

kopieën (naar foto) **kopie (naar foto)**

Wordt gebruikt voor objecten die zijn afgeleid van of moeten lijken op originele, bestaande foto's. Suggereert een minder precieze en getrouwe imitatie dan de term 'reproductie'. Gebruik de term 'vervalsing' wanneer het de opzet is om met de kopie personen te misleiden.

copies after a photograph

kunststoffen

kunststof

Verbinding bestaande uit grote moleculen (polymere verbinding), gemaakt van natuurlijke producten (bijv. cellulose) of zuiver chemisch. Er bestaan drie soorten kunststof: thermoplasten, thermoharders, en elastomeren. Niet te verwarren met plastic, dat hier gebruikt wordt als synoniem voor thermoplast.

plastics

L

lakfoto's

lakfoto

Fotografische afdrucken, gemaakt van een mix van kaliumdichromaat, Arabische gom en honing, gecombineerd met goud- of zilvergruis, afgedrukt op Japanse lak op hout. Ziet eruit als een orotone, maar altijd op hout in plaats van glas. Uitgevonden en gepatenteerd door Hanbeh Mizuno in 1890; daarom in het Engels meestal Mizunotype genoemd.

Mizunotypes

laminaatfolies

laminaatfolie

Dunne kunststof folie die op een fotografische afdruk geplakt wordt ter bescherming van het oppervlak. Een laminaatfolie kan verschillende glansgraden hebben, van mat tot hoogglans, en ook verschillende texturen tonen.

lamine films

lantaarnplaten

lantaarnplaat

Diapositieven gemaakt of aangebracht op glas voor projectie, meestal fotografisch, en ongeveer 8¼ tot 9 bij 10 cm groot. Gebruik "toverlantaarnplaatje" voor niet-fotografische platen.

lantern slides

laserdrukken

laserdruk

Digitale afdruk, waarbij afbeeldingen met een lichtstraal op een foto-geleidende trommel worden geprojecteerd en vervolgens elektrostatisch worden overgezet op papier.

electrophotographic laser prints

latere drukken

latere druk

Fotografische afdrucken die veel later zijn gemaakt dan het negatief en gewoonlijk niet door de fotograaf zelf. Gebruik 'vintage print' voor afdrucken die wel gemaakt zijn door de fotograaf zelf, relatief snel na het maken van het negatief.

later prints

leer

leer

De huid of het vel van een dier, die is gelooid om hem tegen bederf te beschermen en in droge toestand relatief zacht en soepel te maken.

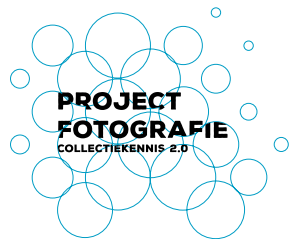
leather

lenticulaire drukken

lenticulaire druk

Fotografische (of fotomechanische) afdrucken met een laag van kleine lenzen in de film of afdruk om de illusie van diepte of beweging te suggereren. Wordt gebruikt voor zowel stereoscopische- als kleurenfotografie.

lenticular prints

leporelloalbums

leporelloalbum

Wordt gebruikt voor boeken die bestaan uit één lange strook papier die als een harmonica is gevouwen en aan één of beide uiteinden aan een harde kaft is bevestigd. Gebruik 'geniet-gebrocheerd' wanneer een boek bestaat uit dubbele bladen die aan de snijkant zijn gevouwen en langs de losse zijden aan elkaar zijn genaaid om een bundel te vormen.

folded books

lichtbakken

lichtbak

Doosachtige voorwerpen met een doorschijnend oppervlak, bijvoorbeeld van matglas, gelijkmatig van binnen uit verlicht en doorgaans gebruikt voor het bekijken of weergeven van transparanten en films als dia's en röntgenfoto's, voor het maken van doordrukken of om kleine objecten zonder schaduwen te verlichten.

lightboxes

lichtdrukken

lichtdruk

Fotomechanische afdrukken gemaakt volgens een vlakdrukprocedé, waarbij de drukplaat wordt geprepareerd met behulp van een bichromaat procedé. Delen met ongeharde gelatine houden water vast en stoten dus vette inkt af. Geharde delen nemen inkt op en houden die vast in het karakteristieke wormachtige scheurtjespatroon.

collotypes

lijmen

lijm

Een proteïne verkregen door hydrolyse van collageen materialen zoals huid, been en bindweefsel, door verschillende methoden.

glues

lompenpapieren

lompenpapier

Papier gemaakt van katoenen of linnen votten. In het algemeen bestaat het fabricageproces van lompenpapier uit het koken, verscheuren en hameren van de votten om de vezels te scheiden. De gladde pulp die hierdoor ontstaat, wordt in een dunne laag over een fijn scheppraam gegoten en vervolgens gedroogd en geperst. Lompenpapier wordt gezien als de beste papieren drager voor schilderijen en soortgelijke kunstwerken.

rag papers

M

mappen

map

Gevouwen bladen van licht karton waarmee papieren, brieven of andere platte documenten worden beschermd of vastgehouden, zoals in een dossier.

folders

mat

mat (eigenschap); dof

Met een dof, glansloos oppervlak. Gebruik 'plat' voor twee-dimensionale beelden zonder ruimtelijke eigenschappen en voor gekleurde vlakken zonder variatie.

matte

matrixdrukken

matrixdruk

Afdrukken van printers die ieder teken maken door een verzameling stippen die worden gevormd door het mechanisch overbrengen van inkt.

dot matrix prints

matte albuminedrukken

matte albuminedruk

Zeldzame varianten van de albuminedruk. Met zetmeel (arrowroot) gematteerd papier. Gebariteerd albuminefotopapier dat vanaf 1913 werd geproduceerd door de Duitse firma Trapp & Münch. Dit type afdruk heeft minder storende vergeling en verbleking dan normaliter bij gewone albuminedrukken het geval is.

matte albumen prints

matte daglichtcollodionzilverdrukken

matte daglichtcollodiumzilverdruk

Varianten van de daglichtcollodiumzilverdruk die bedoeld waren als een imitatie van de platinadruk. Om de fijne grijzen van een platinadruk te imiteren werd dit type DCZ getoond met zowel goud- als platinaverbindingen. Ondanks de bedrieglijke overeenkomst door de met zetmeel gematteerde emulsie kon men toch zien dat men geen echte platinadruk in handen had. De toonweergave is namelijk anders en vanwege de barietlaag met emulsie ontbreekt een echte papierstructuur.

matte collodion printing-out prints

medaillons (sieraad)

medaillon (sieraad)

Ronde, ovale of hartvormige omhulsels met daarin een portret of aandenken; worden meestal als sieraad om de hals gedragen.

lockets

melamine

Een witte, kristallijne vaste stof die enigszins oplosbaar is in water en voornamelijk wordt gebruikt bij organische synthese en de productie van hars, met name melaminehars.

melamine

melkglas

melkglas

Een ondoorzichtig glas dat op wit porselein lijkt.

opaque white glass

menukaarten

menukaart

Lijsten van gerechten die worden geserveerd of kunnen worden besteld.

menus

merktekens

merkteken

Beeld en/of tekst gedrukt op de verso van een fotopapier.

backprints

metalen

metaal

Alle leden van een grote groep stoffen die meestal een kenmerkende glans vertonen. Het zijn goede geleiders van elektriciteit en warmte, ze zijn ondoorschijnend, kunnen smelten en zijn meestal pletbaar of kneedbaar.

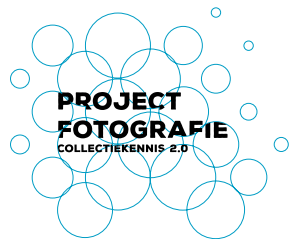
metals

micro-opnames

micro-opname

Foto's van zeer kleine objecten, meestal gemaakt met behulp van een microscoop. Gebruik 'microfoto' voor foto's, waarop het afgebeelde is teruggebracht tot zeer geringe afmetingen.

photomicrographs

microfiche's
microfiche

Buigzame, doorzichtige bladen film met een aantal microafbeeldingen erop, die in horizontale rijen en verticale kolommen zijn gerangschikt, normaal met een identificerende strook die zonder uitvergroting leesbaar is.

microfiches

microfilms
microfilm

Fijnkorrelige film van een hoge resolutie die in een rol is gewikkeld, met afbeeldingen van documenten, die kleiner zijn dan het origineel.

microfilms

microfoto's
microfoto

Foto's waarop de onderwerpen sterk verkleind zijn weergegeven, en die bekeken moeten worden met een speciale kijker. Deze voorwerpen kunnen bijvoorbeeld microfiches of Stanhopes zijn. Gebruik 'micro-opname' voor foto's van zeer kleine objecten, meestal gemaakt met behulp van een microscoop.

microphotographs

middenformaatfilms
middenformaatfilm

Formaten van fotorolletjes van 120/220 en 70 mm, en voor film tot 3,25 x 4,25 inch.

medium-format films

moderne drukken
moderne druk

Fotografische druk recent gemaakt van een eerder negatief (alles van 10 jaar na het negatief).

modern prints

montage
montage

Iets door te plakken op een secundaire ondergrond bevestigen. De term kan worden gebruikt om papier op een harde, houten ondergrond te bevestigen, bijvoorbeeld ter voorbereiding van het maken van een passe-partout

mounting

montage
opplakken; opgeplakt

Het bevestigen aan een secundaire drager; zoals bij het bevestigen van een papieren artefact aan een stevig karton.

mounting

multimediawerken
multimediawerk

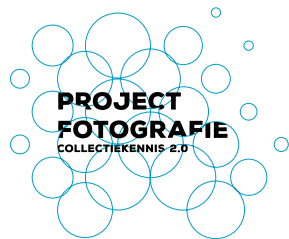
20e-eeuwse kunstwerken die gebruik maken van verscheidene duidelijk te onderscheiden kunstvormen, zoals de beeldhouwkunst en muziek of de schilderkunst en lichtkunst. Voor het concept dat bepaalde 20e-eeuwse werken bekende kunstvormen laten samenvloeien voor een nieuwe soort kunst wordt 'intermedia' gebruikt. Gebruik 'gemengde media' om werken aan te duiden die bestaan uit een verscheidenheid aan materialen.

multimedia works

museumglas
museumglas

Museumglas is UV-werend en ontspiegeld glas.

museum glass

museumkarton **museumkarton**

Gelamineerde soort mat karton, gemaakt van linnen of katoenen votten of van ontzuurde en gebufferde papierpulp. Het wordt vaak gebruikt om foto's met een drager van een lagere kwaliteit opnieuw in te lijsten.

museumboard

N

natte collodiumprocedés **nat collodiumprocedé**

Fotografische procedés waarbij gebruik wordt gemaakt van natte collodium als bindmiddel; de collodiumemulsie moet worden aangebracht op de ondergrond, vervolgens belicht en dan ontwikkeld worden voordat de collodium is opgedroogd. Een zilverhalide is de lichtgevoelige agens, en het procedé kan worden gebruikt voor het maken van zowel positieven als negatieven.

wet collodion processes

natte collodiumzilvernegatieven **nat collodiumzilvernegatief**

Negatieven op glas gemaakt volgens het natte collodiumprocedé. Het collodium diende als bindmiddel van de lichtgevoelige laag op het glas. Het collodium werd opgelost in een mengsel van ether en alcohol en vervolgens op de plaat uitgevloeid. Door onderdompeling van de plaat in een oplossing van zilvernitraat werd het lichtgevoelige zilverjodide gevormd. De plaat moest daarna, in natte toestand, meteen worden belicht in de camera, aangezien de lichtgevoeligheid tijdens het drogen van het collodium afnam. Het negatief moest direct in de belichting ontwikkeld worden.

wet collodion negatives

negatiefdrukken **negatiefdruk**

Fotografische afdrukken waarin de tonen of kleuren het tegenovergestelde zijn van hun natuurlijke verschijning. Deze term wordt niet gebruikt voor normale negatieven.

negative prints

negatieven **negatief**

Foto's, gewoonlijk op een transparante drager waarop de tonen en kleuren het tegenovergestelde zijn van hun natuurlijke verschijning. Gebruik 'negatiefdruk' voor fotografische afdrukken waarop de tonen en kleuren het tegenovergestelde zijn van hun natuurlijke verschijning. Gebruik 'cliché verre' voor fotografische afdrukken van een beschilderde of betekende glazen plaat.

negatives

niet-ingebbrand fotokeramiek **niet-ingebbrand fotokeramiek**

Foto's die via een transfermethode op harde materialen zijn aangebracht en op echte fotokeramiek lijken.

unburnt enamel
photographs

notities **notitie**

Korte beschrijvingen van een feit of een ervaring, die zijn bedoeld als geheugensteun of om iemand anders te informeren of die zijn gemaakt om het feit of de ervaring in kwestie naderhand uitgebreider onder de loep te nemen.

notes

O

oliedrukken

oliedruk

Fotografische afdrukken waarbij de eigenschap van een aan licht blootgestelde en in koud water gedompelde emulsie wordt benut om hoeveelheden vette inkt op te nemen of af te stoten afhankelijk van de mate van belichting. De eerste afdruk kan het eindproduct zijn, maar ook een drukvorm voor het overbrengen van de afbeelding op een andere ondergrond.

oil prints

olieoverdrukken

olieoverdruk

Fotografische afdrukken gemaakt door een nog natte oliedruk middels een pers op een ander papier over te brengen.

oil transfer prints

omslagen

omslag

Bij bibliografische beschrijvingen, de aangehechte papieren band van een boek of pamfletten die oorspronkelijk bedoeld waren als tijdelijke banden om later vervangen te worden door een vaste band.

wrappers

ontwikkelgelatinezilverdrukken

ontwikkelgelatinezilverdruk

Fotografische afdrukken waarbij gelatine als bindmiddel gebruikt wordt en zilver als het materiaal waarmee het beeld gevormd wordt. Het bij de belichting ontstane latente beeld wordt door ontwikkeling zichtbaar gemaakt. In de meeste gevallen betreft de OGZ 'bromide-ontwikkelpapierafdrukken' al zijn er nog twee andere typen: de 'chloride-ontwikkelpapierafdruk' (type 1) en de 'chlorobromide-ontwikkelpapierafdruk' (type 2).

gelatin silver
developing-out prints

ontwikkelgelatinezilverdrukken (digitale belichting)

ontwikkelgelatinezilverdruk (digitale belichting)

Ontwikkelgelatinezilverdrukken die niet handmatig in een donkere kamer van een negatief zijn belicht, maar in plaats daarvan door middel van een computergestuurde digitale belichter met laser of LED belicht zijn en vervolgens op de gewone manier ontwikkeld en gefixeerd. Merknamen: Lambda, Lightjet.

gelatin silver
developing-out
prints (digital exposure)

opalotypieën

opalotypie

Foto's waarbij een opalineplaat als drager dient. Op een opaline ondergrond zijn de volgende overdrachtsprocedures toegepast: kooldruk op opaline, daglichtgelatinezilverdruk op opaline, daglichtcolloidumzilverdruk op opaline, ontwikkelgelatinezilverdruk op opaline of albumine op opaline (erg zeldzaam).

opalotypes

oplages

oplage

Het aantal exemplaren van een editie dat bij dezelfde publicatiegelegenheid gedrukt wordt.

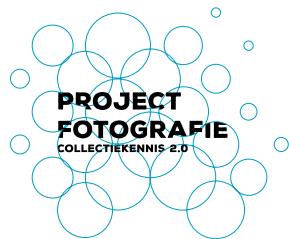
editioning

oppervlakte kenmerken

oppervlakte kenmerk

De interactie tussen licht en de oppervlakte van een druk of foto.

surface qualities

opzichtdrukken

opzichtdruk

Afbeelding op een opake drager die bedoeld is om gezien te worden in een lichtbron die de voorzijde van het beeld belicht en licht weerkaatst in de richting van de toeschouwer.

reflection prints

orotones/orotonen

orotone

Fotografische beelden die men maakt door een negatief af te drukken op een glazen plaat met een laagje zilveremulsie. De achterkant van de glasplaat werd beschilderd met bananenolie gemengd met goud of bronspoeder om de afdruk een gouden tint te geven.

orotones

Ozobromedrukken

Ozobromedruk

Een verbeterde vorm van de Ozotypie. Door het gebruik van andere chemicaliën en vergrotingspapier kon nu ook naar kleine negatieven afgedrukt worden. De Ozobromedruk was een voorloper van de carbodruk. In tegenstelling tot de Ozotypie kwam bij de Ozobromedruk en bij de carbodruk het pigmentbeeld niet op de gebleekte originele afdruk te liggen, maar op overdrachtspapier.

Ozobromes

Ozotypieën

Ozotypie

Vereenvoudiging van de kooldruk. Een vel zilverbromidepapier werd in contact met een negatief belicht. Deze afdruk werd samen met bepaalde chemicaliën in nauw contact gebracht met een stuk pigmentpapier en in warm water ontwikkeld (zie kooldruk). Na verwerking kreeg men een pigmentbeeld op de gebleekte, oorspronkelijke afdruk. Daarmee verviel de dubbele overdracht.

Ozotypes

P

Pagetplaten

Pagetplaat

Kleurrasterplaten uitgevonden in 1913 in Engeland door de Paget Prize Plate Company.

Paget plates

palladiumdrukken

palladiumdruk

Fotografische afdrukken vervaardigd met op de lichtgevoeligheid van ijzerzouten gebaseerd contactpapier; goedkope variant van 'platina-drukken'. Het dure platina is in dit afdruppapier vervangen door het metaal palladium.

palladium prints

pannotypieën

pannotypie

Directe collodium-positiefdrukken op glas en omgezet naar een secundaire houder, veelal op wasdoek, zwart gemaakt papier of leer.

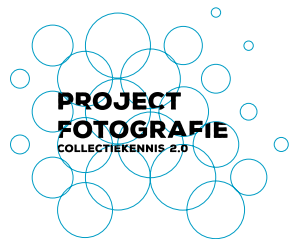
pannotypes

panoramafoto's

panoramafoto

Foto waarvan de breedte veel groter is dan de hoogte (of andersom).

panorama photographs

papieren
papier

Verwijst in het algemeen naar alle typen vervulde vellen of weefsels die bestaan uit vezels, die uit in water gedompelde pulp zijn gevormd en gedroogd op een fijn schepraam. De vezels kunnen dierlijk zijn, zoals haar, zijde of wol, of mineraal, bijvoorbeeld asbest. Ook kunstvezels zijn een mogelijkheid. Het meeste papier wordt echter gemaakt van plantenvezels van bijvoorbeeld houtpulp, gras, katoen, linnen en stro.

papers

papieren met receptorlaag
papier met receptorlaag

Papier gebruikt voor het maken van inkjetdrukken. Papier waarop eenzijdig een coating is aangebracht waarin de ink uit een inkjetprinter wordt ontvangen en op zijn plaats verankerd wordt.

papers with receiving layer

papiernegatieven
papiernegatief

Negatieven op papier vervaardigd door dit papier lichtgevoelig te maken met zilverjodide. Na ontwikkeling en fixeren werd het verkregen negatief soms met was behandeld om het transparant te maken. Te onderscheiden van 'photogenic drawing' waarbij het beeld bij daglicht vanzelf ontstaat. Gebruik 'zoutdrukken' voor de meeste afdrukken die gemaakt zijn van deze negatieven.

paper negatives

pasfoto's
pasfoto

Kleine portretfoto's zoals op paspoorten en dergelijke legitimatiepapieren moeten worden aangebracht.

passport photographs

passe-partouts
passe-partout

Beschermmappen voor kunstwerken, documenten of andere, in het algemeen platte, voorwerpen. Ze zijn meestal gemaakt van karton of stevig papier en bestaan meestal uit een stevige plank waarop het voorwerp wordt geplaatst en een scharnierende plank erboven waarin een opening is gemaakt om het voorwerp te omlijsten.

mats (framing and mounting equipment)

PE-papieren
PE-papier

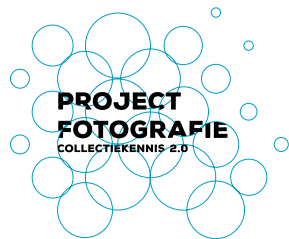
Fotopapier met een basismateriaal van vezels, tweezijdig gecoat met een plastic hars. De plastic hars voorkomt dat het basismateriaal waswater en oplossingen absorbeert die tijdens de verwerking worden gebruikt. De coating aan de emulsiezijde bevat meestal wit pigment om een achtergrond te creëren voor de afbeelding en de coating aan de andere kant is doorgaans transparant. De voordelen van PE-papier zijn een korte wastijd, een lager waterverbruik en een korte droogtijd.

resin-coated papers

periode drukken
periode druk

Fotografische afdrukken gemaakt tussen vijf en tien jaar vanaf het moment dat het negatief werd gemaakt.

period prints

persfoto's **persfoto**

Beschrijft foto's die actuele gebeurtenissen, menselijk belang of culturele of sociale kwesties vastleggen die op het juiste moment of van onmiddellijk belang zijn en die bedoeld zijn om te worden gepubliceerd in de context van een nieuwsbulletin in elk formaat. Deze onderscheiden zich van documentaire foto's, die algemene thema's van voortdurende menselijke of natuurlijke activiteit vertegenwoordigen.

news photographs

photo-teinturedrukken **photo-teinturedruk**

Afdrukken volgens het proces van A. Villain, uitgevonden in 1891, voor het maken van foto's op textiel en papier door middel van kleurstoffen. Dit was in wezen een kleurstoffixerproces, waarbij de beoogde drager lichtgevoelig werd gemaakt in een waterige oplossing van ammoniumdichromaat en ammoniumvanadaat. Na drogen in het donker werd het materiaal blootgesteld aan een negatief, gewassen en gekookt in een verfbad.

phototincture prints

Photochromdrukken **Photochromdruk**

Fotomechanische kleurenafdrukken die lithografisch worden geproduceerd van fotografische negatieven. Ook bekend als Photoglob Zürich. Een zwart-witfoto dient als basis waarna een vorm van fotolithografie met maximaal 16 kleuren de uiteindelijke afbeelding oplevert. Photochromafdrukken onderscheiden zich van chromolithografieën door hun harde, heldere coating.

Photochroms

photochromieën (procédé Léon Vidal) **photochromie (procédé Léon Vidal)**

Fotomechanische kleurendrukken die tot stand komen door middel van het fotolithografisch drukken van kleuren. Hier overheen wordt een Woodburytype afgedrukt waardoor een scherpe kleurendruk ontstaat.

photochromies (procédé Léon Vidal)

photogenic drawings **photogenic drawing**

De eerste foto's door William Henry Fox Talbot vervaardigd op met keukenzout en zilvernitraat lichtgevoelig gemaakt papier. Dit papier werd of in een camera obscura belicht of er werd een object op het blad gelegd, totdat een negatief beeld gevormd werd. Photogenic drawings zijn niet gefixeerd, alleen door middel van verschillende zouten gestabiliseerd. Te onderscheiden van 'calotypie', een negatief vervaardigd met het calotypieproces. Een afdruk van een photogenic drawing kan of een 'zoutdruk' of een positieve photogenic drawing zijn.

photogenic drawings

photoglyphic engravings **photoglyphic engraving**

Dit verbeterde proces van William Henry Fox Talbot voor het produceren van een drukplaat van een foto werd in 1858 gepatenteerd. Na het instrijken van een koperen plaat met bichromaat stelde Talbot de plaat bloot aan licht onder een positieve transparant. Vervolgens werd de plaat bedekt met hars in poedervorm en gelijkmatig verwarmd om de harsachtige deeltjes te verdelen. De plaat werd daarna geëtsd in een zuuroplossing die de gel oploste en diezelfde gebieden etste. Na het reinigen werd de plaat geïnt,

photoglyphic engravings

afgeveegd en afgedrukt op papier. Hij leidde de term photoglyph af van het Griekse woord voor 'gekerfd licht'.

Photostatdrukken

Photostatdruk

Reproducties, meestal van documenten, die zijn gemaakt met de fotokopieermachine Photostat (TM), later ook met soortgelijke apparaten.

photostats

pigmentdrukken

pigmentdruk

Fotografische afdrukken vervaardigd volgens een van de procedés waarbij het beeld gevormd wordt door pigmenten en niet door zilver of andere metalen. Gebruik deze term indien het specifieke pigment-procedé niet bekend is.

pigment prints

pigmenten

pigment

Alle relatief onoplosbare organische, anorganische, natuurlijke of kunstmatige substanties die kleur afgeven aan een andere substantie of een ander mengsel en die altijd dezelfde eigen kleur hebben wanneer ze onder wit licht worden gezien. Het is het bestanddeel van verf of inkt dat voor de kleur zorgt.

pigments

platenhoezen

platenhoes

Beschermende envelopachtige houders voor grammofoonplaten, meestal van zwaar papier of karton, waarop vaak afbeeldingen en informatie met betrekking tot de plaat staat afgedrukt.

record covers

platina

platina

Het zuivere metaalelement met het symbool Pt en het atoomnummer 78. Het metaal is glanzend, smeedbaar, vormbaar en zilverachtig wit van kleur en wordt als edel beschouwd. Ook te gebruiken voor het metaal wanneer het wordt bewerkt en gevormd om, meestal in combinatie met andere stoffen, voorwerpen en materialen te maken.

platinum

platina-palladiumdrukken

platina-palladiumdruk

Fotografische afdrukken vervaardigd volgens een ijzerprocedé waarbij een mengsel van platina en palladium wordt gereduceerd uit zouten om een beeld te vormen.

platinum-palladium prints

platinadrukken

platinadruk

Fotografische afdrukken vervaardigd volgens een ijzerprocedé waarbij platina wordt gereduceerd uit een zout om een beeld te vormen.

platinum prints

plexificeren

face-mounting

Een techniek waarbij een afdruk, meestal een foto, permanent op een doorzichtig vel acryl wordt geplakt. Dit verbetert de perceptie van kleur en scherpte, door de brekingsgraad van het acryl.

face-mounting

polycarbonaat
polycarbonaat

Thermoplastisch polyester dat wordt gebruikt voor beglazing, met inbegrip van kogel- en explosiebestendige laminaten.

polycarbonate

polyester

Een polyester is een polymeer dat bestaat uit een keten van esterbindingen. Het wordt gevormd door bijvoorbeeld de reactie tussen dibasisch zuur en diol.

polyester

polyethyleen
polyethyleen

Een groep polyolefin polymeren afgeleid van ethyleen door middel van polymerisatie onder verhitting en druk.

polyethylene

polymethyl methacrylaat (PMMA)
polymethyl methacrylaat (PMMA)

Gepolymeriseerd methylmethacrylaat, een thermoplastische hars die veel wordt gebruikt als alternatief voor glas (bijvoorbeeld Plexiglas (TM)) en als botachtig materiaal voor protheses.

polymethyl methacrylate
(PMMA)

polypropyleen
polypropyleen

Een taai, lichte, stijve kunststof die wordt vervaardigd door de polymerisering van zeer zuiver propyleengas met een metaalorganische katalysator bij een relatief lage druk en temperatuur.

polypropylene

polystyreen
polystyreen

Een helder plastic of stug schuim, een polymeer van styreen, die hoofdzakelijk wordt gebruikt als isolatiemateriaal in koelkasten en airconditioningsapparaten, en als verpakkingsmateriaal.

polystyrene

polyurethaan
polyurethaan

Plastic gebaseerd op acetal of polyester hars.

polyurethane

polyvinylchloride
polyvinylchloride

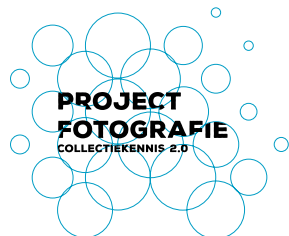
Een thermoplastische hars verkregen door de polymerisatie van vinylchloride; wordt onder andere gebruikt voor dunne deklagen, isolatie en buizen.

polyvinyl chloride

porselein
porselein

Verwijst naar een soort keramiek van vuurbestendige witte klei, of 'kaolien', en een veldspathhoudende steen die tijdens het bakken reageert. De klei zorgt ervoor dat het voorwerp de vorm behoudt, terwijl de steen wordt omgezet in natuurlijk glas. In China verwijst dit naar alle soorten aardewerk die zo hard worden gebakken dat er een rinkelend geluid ontstaat als het kapot wordt geslagen. In Europa verwijst het alleen naar hardgebakken doorschijnende keramiek.

porcelain

porseleinfotografie
porseleinfotografie

Porseleinfotografie is een vorm van fotokeramiek waarvoor vaak dure technieken zoals de substitutiemanier en een kooldrukvariant met speciaal voor fotokeramiek en fotoporselein ontworpen pigmentpapier toegepast.

porcelain photographs

postuum drukken
postuum druk

Gedrukt door de voogden van een nalatenschap van een overleden fotograaf. Geproduceerd van het originele negatief van de fotograaf.

posthumous prints;
estate prints

postzegels
postzegel

Wordt gebruikt voor door de overheid wettig verklaarde plakzegels, gedrukte of handmatig aangebrachte stempels of machinale frankeringen als bewijs van vooruitbetaling van het verschuldigde port.

postage stamps

potloden
potlood

Algemene term voor een vaste markeerstof in de vorm van een dun staafje, dat wordt ingesloten in een cilinder van hout, metaal of kunststof en dan een 'potlood (medium)' vormt. Materialen die veel in potloden worden gebruikt zijn grafiet, lood en gepigmenteerde was.

pencils

primaire dragers
primaire drager

De belangrijkste dragende stoffen die worden gebruikt wanneer een medium op een drager wordt aangebracht. Het onderscheidende 'primaire drager' wordt meestal gereserveerd voor situaties waarbij er ook bijvoorbeeld opzetkarton of een andere 'secundaire drager' wordt gebruikt. Krijt kan bijvoorbeeld worden aangebracht op papier als primaire drager, waarmee een tekening ontstaat. De papierdrager kan vervolgens op karton als secundaire drager worden bevestigd.

primary supports

productieopdrukken
productieopdruk

Productnaam, merknaam en/of logo gedrukt op de verso van een fotopapier.

photofinisher stamps

pyroxyline
pyroxyline

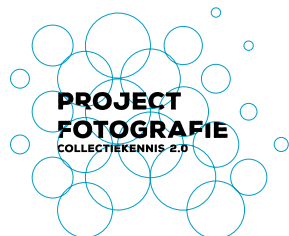
Een brandbaar mengsel van cellulose-nitraten, dat meestal minder dan 12,5% stikstof bevat.

pyroxylin

R
rayografieën
rayografie

Variatie op een fotogram, waarbij voorwerpen, die op een stuk onbelicht papier worden geplaatst na belichting en ontwikkeling een witte schaduw achterlaten. Bij een rayografie laat men de lichtstralen niet recht invallen, maar onder een hoek van 80 tot 30 graden. Hierdoor verschijnen figuren die in de lengterichting van de stralengang zijn uitgerekt.

Rayographs

reproducties

reproductie

Kopieën van kunstafbeeldingen, kunstobjecten of andere gewaardeerde afbeeldingen of objecten, die zijn gemaakt zonder de bedoeling te misleiden; heeft betrekking op kunstafbeeldingen, ook fotografische reproducties; duidt op een meer precieze en getrouwe imitatie dan de term 'kopie'. Gebruik de term 'vervalsing' als er sprake is van misleiding.

reproductions

reprografische kopieën

reprografische kopie

Reproducties van documenten of grafisch materiaal in facsimile-vorm door middel van andere middelen dan conventioneel printen, bijvoorbeeld fotokopiëren, microfilm en digitalisering.

reprographic copies

reprografische kopieën

reprografische kopie

Reproducties van documenten of grafisch materiaal in facsimile-vorm door middel van andere middelen dan conventioneel printen, bijvoorbeeld fotokopiëren, microfilm en digitalisering.

reprographic copies

rolfilms

rolfilm

Fotografische film die als negatief rond een spoel is gerold, bijvoorbeeld in een lichtdichte cassette als fotorolletje.

roll films

röntgenfoto's

röntgenfoto

Opnamen op fotografische film vervaardigd met behulp van een andere straling dan licht, vooral met röntgenstralen of gammastralen.

x-ray photographs

rotogravures

rotogravure

Fotomechanische afdrukken gemaakt volgens een heliogravureprocedé waarbij de afdruk wordt geproduceerd door een rotatiepers met een diepdrukcilinder.

rotogravures

rubbercementlijm

rubbercementlijm

Een zelfklevende oplossing van niet-ge vulkaniseerd rubber in een organisch oplosmiddel. Natuurlijke rubbercement heeft een hoge kleefkracht en geeft een sterke aanvangshechting, maar verkleurt na verloop van tijd en wordt bros.

rubber cement

S

Sabattiereffect

Sabattiereffect

De gedeeltelijke omkering van een zwart-wit- of kleurenafbeelding, veroorzaakt door blootstelling van de afbeelding aan licht tijdens de ontwikkeling. De uiteindelijke afbeelding bevat zowel positieve als negatieve tonaliteiten of kleuren. Het proces werd in 1862 ontdekt door de Franse wetenschapper Armand Sabbattier. Gebruik 'solarisatie' voor het vergelijkbare effect dat wordt veroorzaakt door overbelichting van fotografische emulsies.

Sabbattier effect

secundaire dragers

secundaire drager

Materiaal waaraan een primaire drager voor een werk wordt bevestigd. Het onderscheidende ‘secundaire drager’ wordt meestal gereserveerd voor situaties waarbij er ook een andere ‘primaire drager’ wordt gebruikt. Krijt kan bijvoorbeeld worden aangebracht op papier als primaire drager, waarmee een tekening ontstaat. De papierdrager kan vervolgens op karton als secundaire drager worden geplaatst.

secondary supports

semi-émaillés

semi-émaille

Verschijningsvormen van foto's. Semi-émaille is een vorm van imitatiefotokeramiek, waarbij een albuminedruk, of minder vaak een DCZ of DGZ, werd verhoogd met een dikke laag celluloid en in een ovale of soms vierkante vorm werd geperst. Dat persen gebeurde al dan niet verwarmd en als lijm werd gelatine of collodium gebruikt. De holle ruimte die onder de foto ontstond door het persen werd vaak met watten opgevuld. Vervolgens werd de foto op een CdV-karton geplakt. De techniek ontstond rond 1880. Er bestond ook een platte variant, maar die wordt niet tot de semi-émaille gerekend.

imitation enamel
photographs

sieraden

sieraad

Ornamentele accessoires, zoals armbanden, halskettingen en ringen van edele, of andere materialen van enige waarde, die voor de sier op het lichaam worden gedragen; ook soortgelijke artikelen die worden gedragen voor godsdienstige doeleinden of rouwbetuiging.

jewelry

solarisatie

solarisatie

Toonomkering in foto's, veroorzaakt door een zeer grote mate van overbelichting van fotografische emulsie. Echte solarisatie treedt zelden op in moderne emulsies en wordt het vaakst aangetroffen in vroege daguerreotypen. Gebruik ‘Sabattiereffect’ voor het vergelijkbare effect dat optreedt bij blootstelling van emulsies aan helder licht tijdens ontwikkeling in plaats van op het moment van camera-belichting.

solarisation

spiegels

spiegel

Voorwerpen met een zeer gepolijst oppervlak, vaak omlijst en ontworpen om beelden te weerspiegelen.

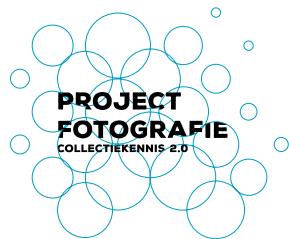
mirrors

stereofoto's

stereofoto

De meest populaire en meest voorkomende vorm van stereografische afbeeldingen, een tweetal foto's genomen vanuit twee licht afwijkende standpunten. Het verschil met andere stereoscopische foto's, zoals daguerreotypieën, negatieven of losse afdrukken, is dat bij stereokaarten de fotografische afdrukken zijn bevestigd op kartonnen kaarten. Vanaf 1856 werden stereokaarten gemaakt met tweeogige camera's, waardoor een uitzonderlijk driedimensionaal effect tot stand kwam als het resultaat werd bekeken via een stereoscoop. De kaarten waren enorm populair in de victoriaanse periode.

stereographs

stereofoto's (tissue)

stereofoto (tissue)

Stereofoto's (albuminedrukken) met een laag tissue erachter, geklemd tussen twee uitgestanste, voorgepreegde en bedrukte kartons. Ze moeten bij doorzicht bekeken worden. Vaak van kleur voorzien met waterverf.

tissue stereographs

stereoglasdia's

stereoglasdia

Stereofoto's gedrukt op glazen dia's.

glass plate stereographs

stijfsel

stijfsel

Een zacht, plakkend, soepel hechtmiddel, meestal op basis van zetmeel.

paste

subtractieve kleurenprocedés

subtractief kleurprocedé

Fotografische procedés waarbij gebruik wordt gemaakt van cyaan, magenta en gele kleurstoffen of inkt om een kleurenafdruk te maken. Elke kleurstof laat slechts twee van de drie hoofdkleuren door, terwijl de derde wordt tegengehouden. Een combinatie van twee kleurstoffen (op afzonderlijke filters) zal slechts één hoofdkleur doorlaten.

subtractive colour processes

T

tentoonstellingsdrukken

tentoonstellingsdruk

Fotografische afdrukken gemaakt voor opname in een tentoonstelling. De afdruk kan in een ander formaat worden afgedrukt.

exhibition prints

thermische overdrachtsdrukken

thermische overdrachtsdruk

Afdrukmethode waarbij vaste inkt van een lint wordt versmolten op het printmateriaal.

direct thermal transfer prints

thermo-inkten

thermo-inkt

Warmte-gevoelige inkt die in digitale printers wordt gebruikt om thermische overdrachtsdrukken te maken.

thermal inks

thermoharders

thermoharder

Een synthetische harssoort die wordt gebruikt voor de productie van hechtmiddelen die verharden na een chemische reactie, in plaats van door verlies van oplosmiddel en samensmelting.

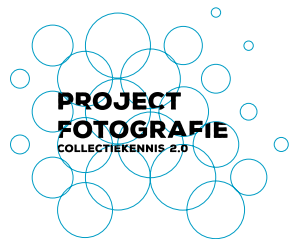
thermosetting polymers

thermoplasten

thermoplast

Kunststof die zacht wordt bij verhitting en hard bij afkoeling, ongeacht het aantal keren dat deze processen worden herhaald, als gevolg van weinig of geen onderlinge bindingen tussen de moleculen. Synoniem voor plastic.

thermoplastics

tweekleurenautotypieën **tweekleurenautotypie**

Autotypieën in twee drukgangen en vanaf twee drukplaten gedrukt (ieder met een eigen rasterstand en iedere druk in een andere kleur). Deze tweekleurenautotypie werd ook wel 'duplex' genoemd.

two-colour relief halftone prints

U

Union Cases

Union Case

Scharnierende cassettes van thermoharder bedoeld als behuizing voor een daguerreotypie of ambrotypie. De buitenkant is vaak versierd met reliëfmotieven. In de Verenigde Staten gepatenteerd door Samuel Peck in 1854. Met name gebruikt in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Union Cases

uranotypieën

uranotypie

Fotografische afdrukken vervaardigd met lichtgevoelige uranium-zouten. Dit procedé werd vaak gebruikt voor het reproduceren van kaarten en tekeningen.

uranotypes

V

vernissen

vernis

Een oplossing van hars in een vluchtig oplosmiddel of een drogende olie die, wanneer deze in een dun laagje wordt aangebracht, verhardt door verdamping van het vluchtige oplosmiddel, of door oxidatie van de olie of beide; wordt aangebracht als een beschermend deklaagje of om het oppervlak eronder op te halen.

varnishes

verven

verf

Iedere dispersie van een pigment in een oplosmiddel van water, olie of een andere organische stof.

paints

videocassettes

videocassette

Gesloten en vaak lichtdichte houders met videoband op twee spoelen. Cassettes kan men in een geschikte camera of videorecorder doen en direct gebruiken. Ze zijn meestal gemaakt van plastic of lichtgewichtmetaal en hebben een platte en rechthoekige vorm.

videocassettes

vierkleurenautotypieën

vierkleurenautotypie

Autotypieën in vier drukgangen: rood (magenta), geel, blauw (cyaan) en zwart. Let op: bij combinatiedrukken worden de technieken apart vermeld, bijv. sleutel autotypie met chromolithografie of sleutel lichtdruk met chromolithografie. Dit zijn dus geen (meer)kleurenautotypieën.

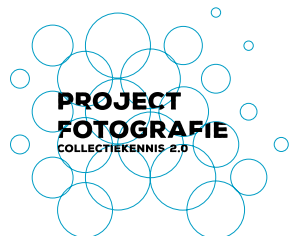
four-colour relief halftone prints

viltstiften

viltstift

Pennen met een puntige of stompe, vilten of nylon punt waarmee zeer gemakkelijk kan worden gevarieerd met lijndiktes en dergelijke.

felt-tip pens

vintage drukken

vintage druk

Fotografische afdrukken gemaakt tussen één en vijf jaar nadat het negatief werd gemaakt.

vintage prints

visitekaartjes

visitekaartje

Kleine kaarten die sinds de 19e eeuw worden gemaakt, en waarop de naam en het adres van een bedrijf en van één van de vertegenwoordigers staan; meer bedoeld ter informatie dan als reclame. Voor kaarten die later zijn gemaakt en die als advertentie worden verspreid wordt 'reclamekaarten' gebruikt.

business cards

vlakfilms

vlakfilm

Fotografische film die als negatief in losse platen is opgedeeld, al dan niet in een cassette of filmpack.

sheet films

vlakglas

vlakglas

Vlakglas dat wordt gemaakt door een lint gesmolten glas boven een bad gesmolten tin te gieten. Het proces is in 1959 ontwikkeld door Pilkington Brothers en is nu de meest gebruikte methode ter wereld voor het maken van plaatglas van goede kwaliteit dat helder en vlak is met parallelle en met hitte gepolijste randen.

float glass

W

wassen

was

Aanduiding voor diverse materialen die, hoewel ze geen chemisch homogene groep vormen, bepaalde fysieke kenmerken gemeen hebben, en meestal vast en doorschijnend zijn en een laag smeltpunt hebben.

waxes

Woodburygravures

Woodburygravure

Variaties op het Woodburytypie-procedé, doorgevoerd in 1891. Dit proces bestond uit het overbrengen van een bijgesneden Woodburytypie op een tijdelijke drager waarna het ondersteuningspapier werd afgepeld. Het gelatinereliëf is dan zo dun dat het lijkt alsof het direct op de pagina is afgedrukt. Deze wijziging kreeg de naam Woodburygravure omdat het matte oppervlak doet denken aan een heliogravure.

Woodburygravures

Woodburytypieën

Woodburytypie

Fotomechanische afdrukken met regelmatige toon in licht reliëf. Er wordt een gelatinereliëf geprepareerd door middel van een bichromaat procedé dat wordt toegepast om een diepdrukplaat te maken. Deze plaat dient als mal en wordt gevuld met gepigmenteerde gelatine; vervolgens wordt de gelatinelaag op een papieren ondergrond geperst.

Woodburytypes

Z

zijdeglans

Een weerspiegelende oppervlaktekwaliteit die minder stralend is dan hoogglans en die meer een gevoel van diepte dan van glans aan de afwerking geeft.

lustre

zijdepapieren

zijdepapier

Een dun en doorschijnend papier. Het kan een zachte en absorberende consistentie hebben, om vochtigheid op te nemen, of het kan een hard en glad oppervlak hebben, waardoor het uitstekend geschikt is als verpakkingsmateriaal. Het wordt vooral gebruikt voor het verpakken, inpakken of beschermen van breekbare voorwerpen.

tissue papers

zijderaster

zijderaster

Een weerspiegelende oppervlaktekwaliteit die minder stralend is dan glans- en hoogglans en die meer een gevoel van diepte dan van glans aan de afwerking geeft. De verminderde glans is veroorzaakt door kleine onregelmatigheden in de oppervlakte (functie van oppervlaktestructuur).

silkscreen

zilver

zilver

Het zuivere metaalelement met het symbool Ag en het atoomnummer 47. Het metaal is smeedbaar, vervormbaar en wit van kleur met een kenmerkende glans en wordt als edel beschouwd. Ook te gebruiken voor dit metaal wanneer het wordt bewerkt en gevormd om, meestal in combinatie met andere stoffen, diverse voorwerpen en materialen te maken.

silver

zilver-platinadrukken

zilver-platinadruk

In 1913 ontving de Platinotype Company een patent voor zilver-platina "Satista" papieren, een alternatief voor het platinumpapier dat schaars was geworden na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Satista-papieren werden eerst gecoat met lichtgevoelige zilverzouten waaraan een kleine hoeveelheid platina en ijzerzouten werd toegevoegd. Zoals bij platinumafdrukken zorgen de chemicaliën voor een verzadiging van de papiervezels wat resulteert in een mat oppervlak. De zilver-platinadruk bevat zilverdeeltjes en is daarom niet zo chemisch stabiel als de platinadruk. De Satista-papieren waren beschikbaar op de markt tussen 1914 en het eind van de jaren 1930. Merknamen: Satista.

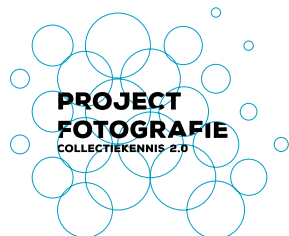
silver-platinum prints

zilverdiffusie transferdrukken

zilverdiffusie transferdruk

Fotografische afdrukken (type "peel-apart") vervaardigd met filmpakketten die hun eigen ontwikkelingschemicaliën bevatten en worden belicht in een speciale camera. Direct na de belichting wordt tussen negatief en beelddrager een ontwikkelaar verspreid, waardoor zilverionen gedeeltelijk van het negatief naar de beelddrager diffunderen en daar een volledig beeld vormen. Hierna worden negatief en beelddrager uit elkaar getrokken. Merknamen: Polaroid; Polapan.

silver diffusion transfer prints

zilverkleurbleekdrukken

zilverkleurbleekdruk

Fotografische afdrukken gemaakt met een subtractief kleurfotografisch procedé waarbij kleurstoffen die in de emulsie aanwezig zijn, worden gebleekt, waardoor alleen die kleurstoffen achterblijven die overeenkomen met de kleur van de afbeelding. Bekende merknamen voor zilverkleurbleekdrukken zijn Cibachrome en Ilfochrome. Het octrooi voor Cibachrome werd in 1958 verleend en het kwam in 1963 op de markt. Sinds 1991 heet het Ilfochrome. Merknamen: Cibachrome, Ilfochrome.

silver dye-bleach prints

zilverkleurbleekdrukken (digitale belichting)

zilverkleurbleekdruk (digitale belichting)

Zilverkleurbleekdrukken die niet handmatig in een donkere kamer van een negatief zijn belicht, maar in plaats daarvan door middel van een computergestuurde digitale belichter met laser of LED belicht zijn en vervolgens op de gewone manier ontwikkeld en gefixeerd. Merknamen: Cibachrome, Ilfochrome, Lambda (printer), Lightjet (printer).

silver dye-bleach prints
(digital exposure)

zilverprocedés

zilverprocedé

Fotografische procedés gebaseerd op de lichtgevoeligheid van zilverzouten.

silver processes

zoutdrukken

zoutdruk

Fotografische afdrukken vervaardigd door met keukenzout bestreken papier door middel van zilvernitraat lichtgevoelig te maken en in contact te belichten onder een negatief tot het beeld gevormd is. Gebruik 'calotypie (positiefdruk)' voor zoutdrukken die specifiek zijn gemaakt van William Henry Fox Talbot's calotypie negatieven. Gebruik 'photogenic drawings' voor Talbot's vroegste, niet gefixeerde papiernegatieven en fotogrammen.

salted paper prints

zwart-witdia's

zwart-witdia

Dia's waarbij de afbeeldingen bestaan uit grijstinten, zwarte en heldere gebieden. Kan één kleurschakering bevatten als gevolg van ontwikkeling, tonering of verkleuring.

black-and-white slides

zwavel getoond (sepia)

Proces waarbij de kleur van een monochroom beeld veranderd wordt door het beeldzilver deels te vervangen door zwavel.

sulfur toned (sepia)